

Zarandul

ORGAN INDEPENDENT — CULTURAL, ECONOMIC ȘI DE INFORMAȚII — DIN VALEA CRIȘULUI ALB

APARE SUB CONDUCEREA UNUI COMITET
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BRAD

ABONAMENTE: 100 lei anual, 6 luni 60 lei
Instituții și bănci 150 lei
Muncitori minieri 50 lei

APARE ÎN FIECARE JOI

Un an!

Cu acest număr gazeta „Zarandul“ pășește în anul II al vieții sale.

Un an de muncă... un an de multe greutăți, de multe sacrificii, dar și de multe bucurii și chiar, — o pot spune fără să greșesc — de victorii.

Inițiată cu scopul de a duce cunoștințele folositoare și idei sănătoase printre săteni și muncitorii minieri, acești minori ai țării, și de a desvolta și infiltra sentimentul național, — căci fără iubire de țară și de neam, nu e posibil un popor mare, o țară respectată și fericită; de a cultiva in-

crederea în viitorul măreț al României și Românilor, fără de care viața unei națiuni nu are nici un sens; și de a inspira credință desăvârșită, care întă-

știm că e mult, ba chiar foarte mult de făcut, până ce „Zarandul“ să ajungă ceea ce noi am dori să fie.

Dar necazurile de care ne-am isbit, mijloacele restrânse de care am dispus, lipsa de încurajare din partea celor mai mulți și care ar fi fost datori s'o facă, — căci nu e mai puțin adevărat, dacă am avut și avem susținători, apoi chiar de la început am avut și mulți dușmani; nu e locul și timpul să cercetăm motivele ascunse care le-au provocat — nu ne-au lăsat a face tot ce doream.

Totuși, chiar cu riscul de a fi taxați de prea puțin modești, într-o oarecare măsură avem curajul a zice că am făcut ceva. „Am avut curajul să încer-

D-1 Inginer ION GIGURTU

Directorul general al Soc. „Mica“.

Un mare Român, dornic de propășirea și luminarea neamului, dar mai cu seamă, a talpei statului, a țaranului român.

D-1 Ing. A. SIEBER

Directorul Soc. „Mica“.

D-1 Ing. V. AMBRUȘ

Subdirectorul Soc. „Mica“.

D. Director Sieber și d. subdirector Ambruș, două personalități ai Zarandului, suflete nobile, cari și-au tras pe lângă afecțiunea zărăndenilor, multe, multe... binecuvântări udate de lacrimile săracilor.

rește, înaltă și fără care viața nu are nici un scop și rost în această lume; gazeta „Zarandul“, în timp de un an a sburat, aproape în fiecare Joi, prin satele ținutului nostru, ba chiar și prin multe alte sate din restul țării, ducând slova noastră isvorată din inimă curată, fără preocupare de vr'un interes personal.

căm și oricând și oricine va avea gloria unui succes deplin, va trebui să țină seamă că noi am dat primul atac, am deschis ochii, am pregătit calea celorlalți“.

* * *

Ziarul nostru cu toate greutățile — inerente unui început — a apărut regulat.

(Continuarea în pag. 2-a).

Gazeta și Provincia

de: GHEORGHE MINOVICI

Iată două noțiuni cari ar trebui să se sprijine, să se ocrotească, și cari totuși — de cele mai multe ori — sunt într'o perpetuă stare de conflict acut. Pare paradoxal, și totuși nu e nimic mai natural pentru un cercetător atent. „Gazeta“ și „Provincia“ — cu toate că ambele de gen feminin — sunt profund deosebite în structura lor intimă: Prima, fire independentă, emancipată, pasionată de adevăr și libertate, adeseori cu un colorit de ironie, cu pornire spre critică și spre satiră, ajungând până la frondă, chiar; aptitudini esențial odioase celei din urmă, cu firea ei convențională, închinată tradițiilor, adeseori paralizată de prejudecăți; cu vederile ei rigide din cauza unei perspective prea înguste; cu susceptibilitate hipertrofiată, de domnișoară care n'a fost încă scoasă în lume.

Mă gândesc, bineînțeles, la provincia în care majoritatea componentilor ei n'a depășit hotarul unui district, cum e cazul în cele mai multe localități provinciale, — nu numai la noi, ci și în lumea întreagă. În astfel de condiții, ce e de mirare că gazetele locale își atrag — de cele mai multe ori — imprecăziunile publicului, la care răspund cu anatema lor? Iată substratul incompatibilității acestor două existențe, iată natura fatalității care apasă asupra înțelegerii între ele. Și totuși...

Și totuși gazeta de provincie — gazeta conștientă de menirea ei, bineînțeles — își are rostul ei, e necesară chiar.

E necesară tot atât cât e aerul pentru plămâni, cât e hrana pentru stomac; căci dânsa e îndrumarul suveran al unei opinii colective, e moralizatorul acerb al oricărui porniri dizolvante, e denunțatorul necruțător al oricărui jigniri aduse bunului simț sau bunelor moravuri, e stigmatizatorul neînduplecat al tuturor infamiilor, cu mult mai periculoase — prin contagiunea lor — în societatea limitată a provinciilor, decât în vârtoarea cosmopolită a metropolelor.

E fierul roșu care poate să vindece o rană, dar poate să și distrugă o viață; și în aceasta tocmai constă primejdia ei: e ca un instrument miraculos, cu care o mână maestră poate vindeca; pe care una nepricepută nu-l poate utiliza; cu care una de rea credință, însă, poate face victime nevinovate.

Rezultatul depinde deci de mâna care conduce, de mintea care dictează acelei mâni.

A primi conducerea unei gazete, mai cu seamă în provincie, e o mare răspundere, care implică și un mare curaj civic. E foarte anevoios, de sigur, să-ți împlinești menirea fără șovăire, dar — ori cum ai face — poți fi sigur că vei fi ținta atacurilor concetățenilor tăi: a recunoaște meritele unora, va

nemulțumi totdeauna pe ceilalți, cari nu le au; a nu releva meritele nimănui, atrage reacțiunea tuturor; a critica pe toți și toate înseamnă — pe lângă o atitudine neserioasă — a-ți subscrie singur sentința de desființare. Singura eșire din aces impas este o conștiință cinstită și o atitudine demnă și neșovăelnică.

De sigur, aceste precepte nu sunt necesare de amintit pentru ziarul nostru; și aceasta pentru simplul motiv că „provincia“ unde dânsul vede lumina tipa-

D-1 Ing. Gh. Minovici

rului, este o regiune cum nu sunt multe în țara noastră, — o mărturisim, fără a suferi de patriotism local.

Provincia noastră, prin condițiile ei specifice de viață, și-a format o mentalitate, care nu are nimic de invidiat de la aceia a unor centre mult mai mari. Intellectualismul ei a încetat, de mult, a fi o „rara avis“, iar spiritul ei de inițiativă și constructivism își are obârșia într-o tradiție veche de multe decenii. O spunem nu pentru a aduce cuiva elogii, ci numai pentru a stabili condițiile excepțional de favorabile în care poate să apară și să se desvolte la noi o gazetă săptămânală. E o încurajare prețioasă pentru conducătorii ei inimoși și în acelaș timp un imbold pentru tot mai bine, de care suntem siguri că dânsii vor ține seamă și în viitor.

Munca, pricepera și râvna lor își

vor găsi răsplata cea mai aleasă în încrederea și simpatia tot mai pronunțate, ale cetitorilor tot mai numeroși, ai gazetei.

Iar pentru bârfitorii ei, cari de sigur nu pot să lipsească, n'avem decât un răspuns: „Improbis semper jurgium infert“.

Ing. Gheorghe Minovici

Aurul românesc dacă stă în pământ nu prezintă nici o valoare; scotându-l, la suprafață, sporim valoarea lui și ajută astfel la refacerea întregii economii naționale.

Ing. V. PETRESCU-LIVADIA

D-1 Ing. V. Petrescu-Livadia
Colaborator la „Zarandul“.

— Regele Boris și Regina Ioana a Bulgariei, de ieri 26 Ianuarie c., sunt oaspeții M. S. Regelui Carol II.

Vizita Inaltilor Oaspeți în România, este în legătură cu semnarea Pactului balcanic, la care aderă și Bulgaria.

24 Ianuarie 1859

O zi d'atâția secolu cu lacrimi așteptată,
Zi sfântă, salvatoarea Românilor popor,
Tu care ne dai astăzi o patrie adorată,
Cum trebuie să fie, i-ați gloriosul sbor!

Vă deșteptați acuma din vechile morminte,
Voi, umbrelor străbune, nemuritori eroi,
Căci sufletul ne arde d'al țării dor ferbinte;
Pe ale voastre urme pași-vom d'azi și noi.

Vede-vom d'azi cu fală Româna seminție
De secolu apăsată ferice că va fi,
Și Domnul țării noastre în tronul-i cu mândrie
Ca cei d'odinioară străbuni că va domni.

Ce inimă 'mpetrită putea-va să rămâie
La sfânta înviere a unui vechiu popor?
O tu, ceresc Părinte, ca fumul de tămâie
Primește inutul nostru ce-ți înălțăm în cer:

Primește, căci în tine noi am avut credință;
Tu singur scapi din lanțuri pe populi împilați,
Tu singur ne-ai dat, Doamne, a noastră

[mântuiește!]

Voi, neamuri din sclavie, la dânsul vă rugați!

Iar tu, frumoasă țară, virgină Românie,
Cu spada și stindardul pășește în viitor.
De crezi în cer și în tine, n'ai teamă de sclavie,
„Trăiască România!“ strigați Români în cor

Gr. N. Grandea

Un an!

(Continuare din pag. 1-a).

C'a fost bine primit de cetitori, măturie sunt sutele de scrisori și articole primite de la tot felul de oameni: intelectuali, meseriași, muncitori.

Iar dacă n'am putut să le dăm loc la toate, în coloanele gazetei noastre, — să ne ierte...

* * *

„Pășind în anul II suntem hotărâți de a ne pune cu inima pe lucru, muncind cu aceeaș râvnă și desinteresare.

Vom căuta să aducem cât mai multe îmbunătățiri gazetei noastre...

Vom mări numărul paginilor dela 4, la 6 și 8 pag. săpt., cu 1 Martie a. c. Astfel va fi materialul mai variat și bogat. Și cu acest chip sperăm că vom merita și pe viitor dragostea ce ni s'a arătat și vom putea duce mai departe lupta întreprinsă“.

Red.

◆◆◆◆◆

Un eveniment în poezie — V. Voiculescu: Destin — Ed. C. Românească —

Deși, cel puțin după câte ne spune titlul, obiectul acestui foileton e cartea recent apărută a poetului Voiculescu, vom face o mică extindere de considerații asupra unei părți din ambianța spirituală a momentului.

Și anume ne vom opri în primul rând asupra unui manifest a unei reviste noi, „Viața imediată“, semnat de promotorii noului curent (?), Geo Bogza et Comp. Vedem aci câteva idei care în primul rând sunt originale. Ponegrind hermetismul, „băguială pseudo-absconșă“ ajunge la concluzia că timpului nostru i-ar fi necesară o poezie înțeleasă de mii de oameni. Și această poezie o scrie grupul dela Viața imediată, care va provoca »o întoarcere epocală a poeziei la viață«. Și atunci »toți oamenii vor avea dreptul la pâine și la poezie«.

E frumoasă concluzia deși foarte puțin eloquentă, și nu găsim pentru dânsa decât o denumire de demagogie literară, pentru că grupul dela susnumita revistă nu e decât o sectă a cercului »Unu«, descompus și naufragiat în mare parte tot pe fărmi hermetismului.

După această risipă de atenție acordată confracțiilor hermetofobi, să trecem la »Destin«-ul domnului Voiculescu, o substanțială replică la prohodul poeziei românești, prolmodiata de manifestul în chestiune.

Găsim aci, în chenarele albe ale paginilor, estomparea unor miraculoase formule de îmbătăre sufletească. Verbul e cu valențe

tentaculare. Are în el dinamica incandescentă a unui bolid, fâlfâit peste solul robust al intuiției. Expresia e vie, cu rezonanțe adânci și urcată peste lapidar și vulgaritate.

Și, deși încordată între scoarțele de marmoră ale dosarului poeziei neo-clasice, care e situată tot în câmpul larg al hermetismului, cartea domnului Voiculescu e un eșantion de structurare nelipsit de claritate și bogat în sugestie. Are mai ales puterea de a evoca un cadru, o stare sufletească în sinteza unui vers:

„Nu se clintea o fronză în codrii de porumb“

Este aici un tablou întreg indirect evocat dar totuș de intensitate. Sau imagini plastice care nu s'ar putea obține nici cu elemente de onomatopeică:

„Herghelii de flacări își țâșnesc nechezul pe vatră“

Dar dincolo de expresie, de ritm, de poezia de vocabulă, pe fundul limpezimilor de imagini din Destin subliniază concepția, etalată în seninătatea cea pe care critica noastră îi place să o numească gândiristă, recte creștină. Gândirismul, însă, în sensul acela protocolar al criticii noastre și-a lăsat numai amprentele de un metaforic sens, întregind doar substanța unui fond. Pe ici pe colo silueta de lumină a unui înger sau conturul unui personaj biblic. Incolo o descătușare de canonică gândiristă, și o enunțare de dogmă universal-spirituală, cu nomenclatura lipsită de nume proprii sau de cuvinte cu sens filosofic (scrise cu literă mare ca în Paul Valéry):

„Trec sprîjinit în suflet ca 'ntr'un totag cu noduri“

„Tăiat din mărcinii pustiiilor de sus“

sau,

„Atunci scotând sandala minții moale“,
„Cu sufletul descalf prin jarul dur“,
„Pășind în vârful gândurilor goale“
„Votă cuteza să calc pe spirit pur“

Din neliniștea acea metafizică, ce transpiră din paginile »Destin«-ului desprindem:

„Cobor în argila din alba-mi structură“

„Mă urc pân' la aur, la spiritul pur“

Uneori vibrația sufletească trece peste fenomenul fizic, lipsit de subiectivitate al oscilației între argilă și spirit, și chiar peste cea uimire spengleriană ajungând la cutremurul unei tulburări:

„Mă-tulbură minunea imbobocită 'nchisă“

Fiecare strofă, fiecare vers, fiecare cuvânt e în stare să oglindească în el complexul întregului mănunchiu de poeme din Destin. Cartea e o antologie din care nu poți alege nici elimina.

Găsim apoi o extraordinară putere de redare plastică, uneori descriptivă, simplă, ex:

„Incepe să culeagă vâzduhul cu piciorul“

„Lumina între pulpe, deschide ochii vîi“

„In alba colțvie a coapselor mlădii“

„O neagră porumbiță se sbate să-și ia sborul“.

(Bacantă dansând)

alteori încoronată de alegorie sau simbol:

„Cu brațele 'nnodeate de gatu-i cârmă albă“

„Pe luntrea cârnit Evei plutești către abis“.

Astfel, volumul domnului Voiculescu constituie un eveniment în poezia românească, existentă, cu toate retoricele ponegriri ale grupului dela Viața imediată. Prin muzicalitate, noutatea de tehnică și concepție, Destin se însirue în rândul marilor realizări din ultimii ani: Cuvinte potrivite, Joc secund, Eulalii...

Vlaicu Bârna

Fragment...

...Bătrânețea... A simțit-o bătând de mult la ușa vieții lui... Ba ochii, peste care se așeza de multe ori un fel de păienjenis, ba ținerea de minte căreia îi scăpa azi una, mâine alta, ba piciorul stâng, chinuit de reumatisme, ba câte alte mizerii care prevestesc apropierea inevitabilului.

Bătrânețea s'a făcut cu adevărat stăpână pe trupul învățătorului Laurențiu Pop abia când acesta a primit ordin să-și reguleze drepturile la pensie.

„Patruzeci și unu de ani de slujbă... Da, într'adevăr, trebuie să fiu bătrân“ își zise el. „Ce repede au trecut anii! Incepi școala, curând vine Crăciunul, apoi Paștele, vacanța mare și în fine toamna ca să începi iarăș. Trăiești atâta amar de vreme fără să bagi de seamă că ai trăit“...

Acum vede și el că e bătrân... Foștii lui școlari sunt buni. Abia acum bagă de seamă câte rânduri de gospodari au ieșit din școala lui; abia acum își dă complect seama ce înseamnă ca în fiecare an să primești un rând de copii și să slobozi altul, cu învățătura terminată. Să-i primești mici, neformați, sălbatici și să-i slobozi formați după tiparul civilizat, transformați ca de bagheta unui vrăjitor...

Și acum? E bătrân. Toate își au veleitul lor, rostul lor. E bătrân. I-o spune stejarul falnic din fundul curții, sădit de el pe când era tânăr, i-o spune mărul din fața școlii, cu bogăția lui de frunze și mere, i-o spun treptele de piatră din fața coridorului, tocite de atâtea generații care s'au hrănit din comora sufletului său... Da, e bătrân.

A simțit și mai tare că e bătrân când a venit înlocuitorul său și a trebuit să-i predea școala. Cu câtă durere se despărțea de fiecare lucrășor! Il mângâia, îl privia pe toate laturile și ruga pe cel ce lua în primire să aibă grijă, să nu se spargă să nu se rupă... De fiecare mărunț se despărțea cu durerea unui tată care-și dă copilul pe mâini streine.

După ce a terminat cu predarea se porni spre casă, dar în ușa se opri cu privirea pierdută. Ii părea că o durere nedefinită, care venia din fundul sufletului său, îl ținuse pe prag, și această durere i se vărsa în sânge și prin sânge ajunge la inimă pe care o strânge ca într'un clește, erupând apoi, ca printr'o supapă, printr'un lung oftat. Și din nou se acumulează durerea, mai năpraznică, mai istovitoare. Nu mai poate răbda. Ii vine să plângă. Iși sprijinește trupul de stâlpul ușii ca să-și poată stăpâni lacrimile.

— Vi-i rău? îl întreabă colegul cel tânăr care venia în urma lui.

— Nu-i nimic... bătrânețea... murmură cel întrebat, iar vorba-i e gătită de un nod care se așezase între coardele vocale. Ar vrea să mai spună ceva și privește implorător spre tânăr. Insfârșit reușește să îngâne:

— Domnule coleg... știi, 41 de ani... nu mă pot despărți de copii așa... dintr'odată... Aș vrea să-i mai văd din când în când... să le mai spun câte ceva...

— Vă înțeleg măhnirea, și din parte-mi voiu căuta s'o ușurez pe cât e posibil. Puteți veni oricând la școală. Voiu fi fericit când o să vă pot procura o bucurie.

După această promisiune care îi lua o greutate de pe suflet porni ușurat spre poartă, sprijinindu-se în bățul de corn cu mânerul indoit.

Ajuns acasă, bătrânul nu-și mai află locul. Singurătatea, pe care altădată n'avusese vreme s'o simtă, acum îl copleșea. Din pereții răcoroși și din lucrurile îmbibate cu miros de sulcină se ridică primele acorduri ale unei elegii pe care nu avusese vreme s'o asculte până acum: singurătatea.

Incearcă să răsfioască prin cărțile care îi ținuseră loc de familie, dar din toate se ridică aceiaș melodie sfâșietoare: singurătatea. Nu vede, nu aude în casa lui decât singurătatea, singurătatea care-i copleșește simțurile și-i înbunește mintea...

In primele săptămâni venia și de câte trei ori pe zi la școală și povestea copiilor a-celoaș lucruri ce le povestise de patruzeci și unu de ani.

Colegul cel tânăr îi îngăduia întotdeauna să-și depene poveștile pe care școlarii, din atâtea repetări le știau pe de rost, iar când memoria îl făcea să omită vre-un amănunt copiii se grăbeau să-l completeze, apoi continuau ei firul poveștii.

Când copiii îl complectau sau anticipau momentele poveștilor bătrânul se enerva și striga la ei:

— „Măi guzganilor, tacă-vă gura!“ după care urma o lungă și întortochiată morală. Când termina cu morală se întorcea iarăș la firul povestirii, în timp ce „guzganii“ își dădeau coate pe sub bănci.

Cu venirea ploilor de toamnă drumul se desfundase și Laurențiu Pop abia își mai țara picioarele prin noroiul cleios, și nu odată l-au ajutat drumeții să-și poată continua drumul spre școală.

Acum povestea mai puțin, căci drumul îl istovia. După ce termina de povestit se ducea în fundul clasei unde, așezat într'o bancă goală, adormia numaidecât.

Acest nou obicei îl făcu pe ștregari să încordeze arcul răutății colective și să trimeată primele săgeți sub formă de bombe de hârtie, sau gogoloașe de noroiu cules de pe opinci, spre capul lui Laurențiu Pop.

Când bătrânul începea să sforăie sau să ocărăscă prin somn cu formula favorită: „Măi guzganilor, tacă-vă gura!“ se pornia în clasă un răs homeric. Cu mare greutate învățătorul cel tânăr restabilia ordinea, dar dela o vreme începu să se sature și el de îngăduință. Nu e puțin lucru pentru un învățător ca în liniștea cea mai perfectă, când vorbește mai cu însuflețire, când desvoltă momentul cel mai principal al unei lecții, când copiii sunt numai ochi și urechi, să audă deodată:

— „Măi guzganilor, tacă-vă gura“, după care să vie o serie de sforăituri, iar copiii să izbucnească în răs de să se cutemure ferestrele. Adio atunci rezultat al lecției! Laurențiu Pop dormea, iar colegul său cel tânăr fierbea de necaz.

— Domnule Pop... știți, copiii luați

individual pot avea suflet bun, dar colectiv sunt răutăcioși... Când vă simțiți obosit treceți la mine în cameră și vă odihniți. Aș putea face și eu o lecție mai de Doamne-ajută, și nici pe d-voastră nu v'ar supăra nimeni...

— Ce treabă ai d-ta? Nu mă supără nimeni... Ori poate nu-ți place să mă vezi aici?

Cum va fi înțeles bătrânul vorbele celui alt, cum nu, destul că riposta lui țanțoșă făcu pe învățătorul cel tânăr să-și piardă stăpânirea și să-i arunce în față:

— Imi pare rău că am fost omenos fiindcă d-ta abuzezi de îngăduința mea. Nu uita că am aici o răspundere, că am o datorie de împlinit... De ce nu mă lași să-mi fac datoria?

Mintea bătrânului peste care vremea își așezase colbul și care acum reacționa greu, fu pătrunsă de un gând care o străbătu ca un fulger:

— „Mă dă afară!“

De sub pleoapele de pergament, ca niște mesagii ale simțământului ce-i copleșea sufletul, izvoriră două boabe de cristal care se furisară în barba de mult nerasă. Erau primele lacrimi ale celui care patruzeci și unu de ani bravase o viață plină de necazuri și greutăți, erau lacrimi prevestitoare ca și cântecul lebedei.

Laurențiu Pop ieși. După el ieși și cel alt ca să-l îmbuneze, să se scuze că enervarea îl făcuse să vorbească fără menajament.

Bătrânul nu voi să mai asculte nimic. Ieși pe poartă și porni în lungul drumului, sprijinit în toiagul lui de corn, schiopătând de piciorul stâng, pe care abia-l trăgea din noroiu. Învățătorul cel tânăr îl urmări cu privirea până ce dispăru la o cotitură a drumului.

In urma acestui incident, la școală nu mai cutremurau geamurile de răsul copiilor, nu se mai auzia nici apostrofa „Măi guzganilor, tacă-vă gura“, nu se mai auziau nici poveștile ale căror amănunte le întregeau copiii. Nici în banca din fundul școlii nu mai sfiorăia Laurențiu Pop, fiindcă el dormia de-acum altundeva, dormia liniștit fără să sforăie și fără să se mai certe prin somn, cu „guzganii“ care nu voiau să tacă. Laurențiu Pop dormia somnul dreptilor...

Lecțiile se făceau magistral, dar copiii nu le ascultau. Ei priviau banca cea goală din fundul clasei și priviau întrebători la învățătorul cel tânăr parcă ar spune:

— „De ce l-ai alungat?“

Daniil Popescu

Folklor.

Strigături dela Brașeu-Hunedoara

Culese de: ȘTEFAN I. POPA, inv.

*Nevastă cu ochii băli
Nu te uita la feciori
Ci te uita la bărbat
Dacă dracul ți l-a dat.*

*Cătu-i Săliștea de mare¹⁾
Nici-o dragoste nu are
Brașeul e mittitel
Multă dragoste e 'n el.*

*Ori mă joacă ori mă lasă
Ori te du la dracu'-acasă
Nu mă țărâi prin casă.*

*Birățfa cu mărgele
Birăul fără ismene.*

*Foaie verde frasină
M'aș iubi cu dascală
Dar saudă dăscălița
Ar sări ca veverița.*

*Mama-mi dă cu rișchitorul
Să mă joace învățătorul.*

*Cine nu știe ce-i dragul
Poate crește 'ncei ca fagul
Dar eu de-aia n'am crescut
Că de mic l-am cunoscut.*

¹⁾ E vorba de com. Aimaș-Săliște.

Despre pasiuni sau vicii

de: Dr. Cornel Tisu

Sub pasiune sau viciu se înțelege căutarea exclusivă a plăcerii, care rezultă din satisfacerea unei trebuinți instinctive deviate, alterate.

Nu se știe nimic precis asupra cauzelor pasiunilor. Aceste afecțiuni psihice par să rezulte dintr-o predispoziție ereditată. Adeseori fii unui bețiv devin la rândul lor bețori de forță. Dar se pot deasemenea atribui unei educații rău înțelese sau exemplului rău al părinților. Mai mult chiar faptul incontestabil al vindecării viciilor prin educația voinții, ne demonstrează, că nu poate fi vorba de nici o leziune, alterațiune sau de rea formare a organelor, transmise prin ereditate. Pentru unele doctrine religioase, cum e și aceea a Cristianismului, agentul cauzator al viciilor, al acestor nenorociri, ar fi un spirit rău, imaterial (drac, diavol), care lucrează în vederea unui scpp urât, acela de a face rău oamenilor. Alții consideră pasiunile ca simple exagerări a tendințelor instinctive.

Pasiunile se grupează în două categorii: 1) pasiunile individuale de nutriție și reproducere și 2) pasiunile sociale de proprietate și dominație.

În prima categorie intră în rândul celor de nutriție: alcoolul, morfina, opiumul, hașișul, tabacul, eterul; iar cele de reproducere numără: masturbația, libertinajul, avortul, adulterul, etc.

Nu mai puțin numeroase sunt și pasiunile sociale. *De proprietate*: furtul, fraudă, uzura, jocul de noroc, venalitatea, spoliațiunea, devastarea. *De dominație*: orgoliul, luxul, abuzul de putere, tirania.

În cadrul acestui articol de ziar mă voi mărgini a scrie câteva cuvinte despre pasiunile individuale de nutriție, alcoolul și morfina, urmând ca în viitor să mă ocup de celelalte precum și de tratamentul lor.

1. *Pasiunea alcoolului*, (beția). Alcoolul fiind introdus în stomac sub diferite forme de bețuri spirituoase (țuică, vișinată, rom, cogniac, drojdie, vin, etc.) dă loc la un fel de amețelă, care întunecă inteligența, produce o stare de veselie stupidă, de unde ia naștere pasiunea. Noi zicem, că un individ este beat, când alcoolul i s'a urcat odată la cap. Dar noi spunem că cutare om este bețiv, când el se îmbeată în fiecare zi — sau mai multe zile consecutiv. Deci un om beat poate să nu fie vicios, dacă de exemplu el nu se îmbeată, decât odată sau de două ori pe an. Din contră un bețiv este cu siguranță căzut în mrejele pasiunii. Beția se câștigă de cele mai multe ori în urma exercițiului. În urma intoxicației cu alcool omul devine curajos și limbut în vocabular necuviincios. Fața sa se roșește, ochii lucesc. Apoi începe a bate câmpii, ideile sale se încurcă, vorba sa se împiedică, el se clatină și sfârșește în a cădea mort de beat. Fiind transportat la el acasă și zăcând toată noaptea pe patul de mizerie fără să-și reprimească cunoștința, el se trezește bolnav cu dureri de cap, lipsă de poftă de mâncare greață și vărsături. Uneori poate obveni și o ușoară gălbănare.

La o nouă ocazie de chef, omul ezită de a bea mult și nu se îmbeată cași prima dată. Apoi le găsește agreabile astfel de orgii și dacă mijloacele îi permit el le renoaște cât mai des. Într-o bună zi el constată că, alcoolul lui îi este necesar și că el nu poate fără el. Această necesitate câștigată este foarte presantă. De aici înainte el devine sclavul bețurii. El cheltue pentru această otrăvă tot ce câștigă și de multe ori ia hrana copiilor și femeii pentru alcool. De fapt se abrutizează din ce în ce și ajunge de are o singură preocupare aceea de a înghiți băutura. E înzadar de a încerca să demonstrezi unui bețiv că se intoxică, căci argumentele cele mai convingătoare nu au asupra lui nici un efect. El continuă să bea, deși știe că se va face ridicol, că va cădea în noroi. »Cine a băut va mai bea«, zice o zicală românească. Bețivul pierde voința sa și se afundă din ce în ce mai mult în mocirla viciului.

Alcoolul introdus în corp fără măsură produce o intoxicație — alcoolismul — care cunoaște trei varietăți: 1. Intoxicația prin alcool etilic (spiritul din comerț). 2. Intoxicația prin vin (oenolismul) și intoxicația prin bețuri cu esențe (absintismul).

Intoxicația prin spirt duce la visuri urâte, omul delirează, este speriat, înspăimântat de inamicii ce-l urmăresc în somn. În același timp mușchii sunt agitați prin o tremurătură intensă; buzele, fața, limba, brațele și picioarele tremură, ducând la starea numită delirium tremens. Facultățile intelectuale se

întunecă și nu arare ori ajunge la demența alcoolică. Stomacul suferă și el și avem o pierdere progresivă de apetit, vărsături dimineața; în sfârșit avem o slăbire a puterii musculare, o denutriție, care predispozează la tuberculoză.

Introducerea în corp a băuturilor cu esență dă loc la senzații de arsuri pe corp, convulsii epileptiforme, melancolii, halucinații și delire.

La popoarele inferioare alcoolul este bine cunoscut. La Neocaledonieni apa era băutura obișnuită; dar dela venirea Europeanilor ei fac uz fără măsură de băuturi alcoolice.

La negrii din Congo femeile își iau sarcina hranei și căpeteniile privilegiate își petrec timpul bând apa vieții (alcoolul). Deasemenea la oamenii de rasă galbenă. Exemplu Annamiții fabrică din orez o băutura numită »Arac« foarte toxică, care paralizează repede toate simțurile.

2. *Pasiunea morfinei și opiumului*. Acest viciu frecvent în Asia (Turcia, Persia, India, China) prezintă mare asemănare cu acel al alcoolului. Această substanță extrasă din Papaver, somniferum și mai ales morfina este un medicament foarte prețios, care combate admirabil durerea. Dar în același timp — din nefericire, — este și cauza unei pasiuni teribile, din cauză că atrage rapid o necesitate foarte imperioasă.

Această pasiune se produce fie în urma unei afecțiuni dureroase, cum ar fi o nevralgie, colici la ficat, rinichi, etc., fie în urma unui exercițiu voit, cum sunt fumătorii de opium.

Substanțele opiacee, luate în cantitate apreciabilă dau loc la un fel de beție, foarte scurtă, cu agitație, rău, dureri de cap, vărsături, greață și urmate încurând de un somn profund liniștit, care se însoțește de pierderea sensibilității și încetinirea respirației. Intre-

bunțate în doze mai mici, dar repetate de mai multe ori pe zi, de ex. pentru a calma durerile persistente, ne trezim la un moment dat, că organismul obicinându-se cu această otrăvă îi simte necesitatea. El se agită, se plânge de o suferință generală, de nedescris, sufocantă și imploră cu voce tare un remediu. Uneori vicioșii au excitație așa de puternică că se aruncă pe geam. Sau ei pun mâna pe obiectele ce le cad în mână și le aruncă în capul persoanelor incapabile de a-i ușura. E suficient o picătură cu morfină pentru ca să se calmeze. Se produc turburări de stomac: greață, vărsături, constipații, turburări nervoase, lipsă de somn, visuri teribile, slăbirea facultăților mintale cu perversiunea simțului moral și tendință la minciună și în sfârșit o denutriție, o slăbire progresivă.

În China, unde s'a introdus această otrăvă (opium) în 1740 de Englezi, fumătorii de opium se adună în localuri speciale, unde ei găsesc tot ce le este necesar, pentru a satisface pasiunea lor fatală. După un scurt timp de fumat omul cade într-o beție bolnavă.

Acela, care a gustat din această otrăvă câțiva timp nu se mai poate desbăra de pasiunea sa. Cătră vârsta de 40 de ani fumătorul de opium nu e decât umbra sa.

Criza morală

În nomenclatura florilor țării noastre, este una, botezată de imaginația fecundă specifică poporului nostru, cu un nume foarte caracteristic de »Rușinea fetelor«.

Săteanul român, ghiduş din fire și foarte caustic în expresii, a căutat ca în numele unei flori nevinovate, să oglindească o stare de lucruri foarte reală. Floarea, al cărei nume științific nu îl cunosc, are marginile petalelor albe, iar către mijloc, o nuanță foarte slabă de roșu. Sătenii spun că pe vremuri floarea era în întregime colorată, în roșu. De când însă fetele și-au cam pierdut rușinea, roșul s'a transformat în alb rămânând așa cum e acum și, poate, va veni vremea când ea va albi cu totul.

Nu știm întrucât fenomenul decolorării florii corespunde cu realitatea, însă comparația e foarte plastică și nu lipsită de interes. El oglindește totuși un adevăr care a fost observat de spiritul fin al săteanului și anume că, pe vremuri fetele aveau mai multă rușine decât azi și de când această rușine a început să piară, floarea și-a pierdut culoarea roșie, transformându-se treptat în alb.

Comparația aceasta e simbolică și se referă nu numai la fete, ci la moralitatea poporului, în general »Rușinea fetelor« simbolizează o realitate, ea nu ne dă însă lămuriri asupra cauzelor care au creat această realitate.

Credința și frica de Dumnezeu, pe vremuri, era regulatorul vieții morale a satului. De când credința a început să scadă și mo-

ralitatea a urmat-o în aceeași proporție. Și a scăzut pentru că cei chemați să țină apăsând candela credinței — onoare excepțiilor — și-au uitat misiunea. Și în loc să semene cuvântul Domnului, pacea și iubirea dintre oameni, ei înșiși au băgat în popor duhul discordiei, transformându-se în zarafi și agenți electorali. Sectele religioase s'au înmulțit, credința a scăzut, turma s'a împrăștiat. Pe vremuri nu era așa: păstorul își îngrija turma și turma asculta de păstor.

Alt distrugător de morală și unul dintre cei mai de temut este orașul, orașul acesta tehnic și ateu, orașul crimelor, al furturilor și al destrăbălării. De câțiva vreme, orașul e idealul fiecărui fiu de țaran, e visul plin de fericire al adolescentului până scapă de sub tutela părintească. Atrăși de un miraj, că viața e mai ușoară acolo, că sursele de câștig sunt mai multe, se naște o emigrare dela sate la orașe. Indată ce a pătruns în vacarmul orașului, indată ce s'a înfruptat din viața lui, s'a rupt de sufletul tradițional al satului și satul l-a pierdut. Când s'a convins că visul lui nu se poate înfăptui se întoarce înapoi de unde a plecat, nu cu vre-un câștig material, nici cu un aport moral, ci din contră, fără bani, însă cu otrava orașului, cu otrava mahalalei în suflet. Ajuns înapoi cu aere de »domn« atotștiutor și umblat, spilcuit și parfumat, sfidând chiar și pe intelectualii adevărați ai satului, are mai multă trecere, e imitat în port, în apucături, în expresii, ca unul ce aduce noutatea, moda, exotismul, dela oraș. Și în modul acesta molima imoralității se întinde, rușinea pierd și petalele florii albesc mereu, întocmai ca un instrument de precisă măsurătoare.

Războiul, peste care am trecut și în urma căruia am câștigat pământ și oameni, dar am pierdut sânge, credință și umanitate, războiul abrutizant de suflete și distrugător de morală, a stricat ceace de secole tradiția noastră creștinească a păstrat cu sfințenie: cinstea și omenia.

Cruzimile războiului au animalizat sufletul săteanului nostru, sângele ce a curs văzut

(Continuarea în pag. 7-a)

Anul bisericesc 1933, în Brad

E o datină frumoasă în Biserica noastră ortodoxă ca, an de an la Anul nou, preoții să facă o dare de seamă înaintea credincioșilor despre mersul chestiunilor bisericești din parohie, pe anul trecut. În acea zi, de mare sărbătoare creștinii noștri vin la sf. biserică în număr foarte mare, ca în ziua de Crăciun; vin mai ales să asculte această dare de seamă din gura preotului.

Datina aceasta s'a respectat și în ziua de Anul nou, ce trecu; găsem totuși cu cale să public și în foaia noastră locală »Zarandul«, acum, când cu ajutorul lui Dumnezeu, împlineste un an de existență, unele din aceste date, cari interesează pe toți, și pe acei, ce n'au putut veni la biserică.

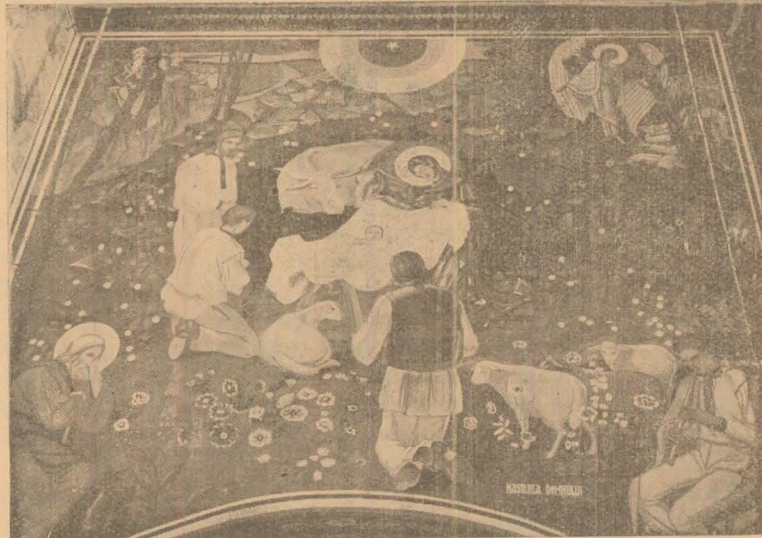
Slujbele dumnezeiești și în anul 1933 le-am făcut tot în localul provizoriu dela Liceu, însă toată grija noastră a fost îndreptată la terminarea noii biserici, începută încă în anul 1926. Și nu e de mirare, că suntem într'al 8-lea an dela punerea temeliei, pentru că această zidire s'a început fără nici un ban și numai după ce ne-am apucat de lucru, am început să adunăm și fondurile necesare. Timpurile au devenit însă din ce în ce mai grele, dar ne-a sărit în ajutor societatea »Mica« tocmai atunci, când greutatea era mai mare. Contribuția acestei societăți se ridică la jumătate din tot ce s'a cheltuit până azi cu această zidire. În anul trecut s'a lucrat relativ puțin. S'au vopsit scaunele și s'au construit și alte scaune în cafas și în despărțimintele laterale de sub turnulețe, s'a aplicat sculpura aurită pe scaune și pe strane și s'au sculptat sfesnicele împărătești. Abia în toamnă (19 Oct.) s'a început fundația Clopotniței și a încăperilor din corpul acelei clopotnițe, care se zidește exclusiv pe cheltuiala Soc. »Mica«. Cu ajutorul lui Dumnezeu în vara ce vine, vom intra în noua biserică împodobită și aranjată complet.

Catehizația la școala primară de băieți s'a făcut de către Păr. Protopop I. Indrei, iar la școala primară de fete de către subsemnatul, în câte 10 ore pe săptămână. Constatăm cu părere de rău că, de când nu se mai aplică cu strictețe legea obligativității învățământului primar, părinții nu-și mai trimit regulat copilașii — îndeosebi fetițele — la școală. Jumătate din numărul fetițelor obligate, nu cercetează școala, prin urmare nu se bucură nici de catehizația, ce se face în școală. E un rău, care nădăjduim, că se va îndrepta curând. Cât privește viața religioasă a parohiei Brad, în anul trecut, a decurs în mod normal. Credincioșii cercetează bine biserică, țin cu tărie la datinele și obiceiurile creștinești, iar la sărbători mai mari biserică, e neîncăpătoare pentru numărul mare al credincioșilor.

Viața morală încă a decurs normal. Credincioșii noștri sunt pacinici. Crime, omururi, nu s'au întâmplat și nici furturi mai însemnate. Chiar și beșiile urâte par'că au mai încetat față de trecut. Doar luxul în îmbrăcăminte a început, să se încuibă și între țărani

noștri, mai ales între femei. Azi nu se mai văd femei cu portul lor frumos și cu opinci, ca într'alte sate rămase mai curate, ci femeile noastre se întrec unele pe altele în rochii cât mai înzorzonate și ghete cât mai elegante.

Ca factori ai vieții religioase morale, cari au activat anul trecut, am avut — pe lângă Epitropie și Consiliu parohial — 1) Reu-

Icoană din Biserica ort. rom. din Brad, ce se va sfinți în vara anului 1934.

niunea femeilor române »Regina Maria« de sub conducerea D-nei Letiția Ghișă, care a adunat fonduri frumoase pentru aranjamentul intern al noii biserici, din venitul diferitelor petreceri, și a ajutat pe săracii din parohie. Astfel în preajma Crăciunului a distribuit din fondurile sale câte 3—6 kg. făină la 38 familii sărace. 2) Societatea religioasă »Sfântul Gheorghe«, care a aranjat de sf. Maria (Hramul bisericii) un festival artistic sub conducerea cântărețului F. Turcan, realizând un venit curat de Lei 3951, în favorul fondului de zidire, iar în ajunul Crăciunului cu colinda a realizat un venit curat de Lei 1700., — la fondul acestei societăți.

În decursul anului 1933 s'au mai făcut următoarele donațiuni și colecte mai însemnate :

1. Elevii dela liceu cu »Plușorul« Lei 545.— 2. Funcționarii soc. »Mica« — venitul unei Producții Teatrale Lei 6601.— 3. Dl. Genreal Sabin Banciu a donat un potir aurit cu toate anexeale trebuincioase la Proscomidie. 4. Studentul Zian Boca o icoană a Mântuitorului, pictură în oleu și în relief, opera sa; și 5. Dna Matilda Zapan, din București: un stihar, o acoperitoare pentru tetrapod și alta pentru analoquion, toate din mătase și lucru de mână.

Biblioteca parohială constă din 210 numere în 229 volume, și stă la dispoziția tuturor credincioșilor.

În fine găsem necesar să public și următoarele date statistice cu finea anului 1933:

1. S'au născut și botezat în credința ortodoxă 53 băieți și 48 fete, în total 101.
2. Au primit Taina Sf. Cununii 22 perechi și 3. Au decedat: bărbați 26, femei 21, băieți sub 7 ani 9 și fete sub 7 ani 12, în total 68 creștini.

Populația ortodoxă a Bradului a crescut deci cu 33 suflete; iar numărul total al creștinilor ortodocși e de 8512 suflete.

Preot Virgil Perian

Inceput de carieră

8. Din viața satului de: Mibo.

La început, în clasă, mă sbăteam în necunoscut. Între catedră și elevi era un abis. O altfel de gândire, o altă exprimare, o limbă împetrișată cu nemțisme și ungurisme, mă depărtaș cu totul de sufletul elevilor mei. Nu-i înțelegeam și nu mă înțelegeau.

Apucăturile deosebite, obiceiuri primitive, făceau din elevii mei niște micuți lipsiți de orice inițiativă, refractari și indiferenți. Istoviți, parcă de cine știe ce munci grele, nici nu știau să-și folosească recreațiile. Nu se jucau. Se așezau pe pământul gol, adesea unde nici nu era iarbă și, molesiiți, se prăjeau la soarele, molesiiți și el, de toamnă.

Lecțiile predate de mine, aveau totdeauna un rezultat mediocru, cu toate că le întocmeam după cele mai noi metode pedagogice. Mă sdrăduiam din răspuțeri să descopăr, ceia ce i-ar interesa, să pun lecțiile în legătură cu interesele lor, dar foarte rar nimeam. Și cu toate acestea pe fețele lor, a mul-

tora, se întrezărea inteligență înăscută, chiar deosebită dotație. Însă nu mă puteam pune de acord cu ei. Eu venisem dintr'o lume și ei din alta.

Sufletul lor mi-era necunoscut, străin; după cum eram și eu pentru ei. Erau alți copii; nu semănau deloc cu cei din capătul celalalt al țării.

Dar după lungi meditații, asupra acestei probleme greu de rezolvat, inspiratoare de desnădejde, de regrete față de ciasul când mi-am ales această carieră, am ajuns la convingerea că trebuie căutată cauza în mediul lor familiar, social, moral, etc.

Am plecat în timpul liber, din casă în casă să-i cunosc. Să-mi dau seama cum trăesc.

În scurt timp mi-am dat seamă, că metoda scornită de cel mai genial pedagog nu poate fi aplicată decât în generalități. Restul trebuie adoptat după natura subiectelor ce ți se încredințează, întocmai cum adaptează cismarul calapodul, tăind din el sau adăugând, până când îi dă forma piciorului.

Aici intervine rolul personalității învățătorului. De aici el devine creator...

Revoluția lui Horia, Cloșca și Crișan

— Românii înainte de revoluție —

de: Const. Tisu

Averea puțină pe care o avea bietul țaran român, fu trecută în posesiunea nobililor unguri, iar țaranul fiind nevoit a lucra pe moșia domnului său 4—6 zile în săptămână, fără a primi vre-o plată, dându-i totodată și a zecea parte din recolta sa, și un număr oarecare din vitele sale.

Impozitele încă se plăteau, numai de către țaranul român. Tot el plătea și pe funcționarul public, care până în anul 1730 nu avea nici un salariu. Domnul avea putere ca să închidă pe țaran, și în unele cazuri îl și ucidea.

Tot în această stare ajunse și clerul, respective preoțimea română. Episcopii români, erau considerați de unguri ca niște eretici, destituiți din funcțiuni și aruncați în închisorii. Preoții români deveniră și ei iobagi, în rând cu țărănimea. O parte din biserici fură luate și trecute în posesiunea catolicilor și a reformatorilor. — Sărbătorile Românilor nu se mai respectară, iar bietul țaran român, silit a chema la patul unui bolnav, sau în caz de moarte, un preot străin.

Pentru a-și ameliora soarta, și pentru a scăpa din jugul iobăgiei și de persecuțiile religioase ale calvinilor, Românii se hotărâră a-și schimba religia. — Astfel îndemnați de Curtea imperială din Viena, și prin diferite promisiuni, ședuiți de către ieziții Hevenesi și Barani, metropolitul Atanasie împreună cu 38 protopopi din Transilvania, trecură la religia catolică. Această unire cu biserica Romei se făcu la 7 Octombrie 1898 în biserica Sfintei Treimi din Alba Iulia.

Condițiunile Românilor, ca să trăiască cu aceleași privilegii, cu cari trăesc membrii și preoții bisericii catolice, nu fură respectate după unire, de către guvernul unguresc, așa că, cu toată Româniții își jertfiră ce avură mai scump, credința în cele sfinte, totuși biserica română acum unită rămase și mai departe biserică tolerată, iar preoții uniți, iobagi, fără drepturi și libertăți.

Diferitele ușurări pe cari le-au acordat Regii Ungariei, și Principii Transilvaniei, poporului român, un au fost luate în considerare de către așa truf nobilime ungurească, care se considera numai ea competentă, a regula soarta poporului român.

Din cauza aceasta, poporul acesta oropsit, dornic de libertate și dornic de a-și câștiga drepturile avute, se resculă în mai multe rânduri contra nobilimii ungurești.

Astfel de revoluționari au fost: la anul 1437 în care afară de țărani români din Comitatul Solovenului au participat și iobagi unguri, iar la anul 1514, țărani români și unguri se rescoală sub conducerea lui Dozsa, care pentru fapta sa fu prins de către nobilime, fript și dat spre mâncare celorlalți prinsoneri.

Urmează apoi revoluțiunea Românilor din Transilvania, la anul 1599., — pe timpul lui Mihai Viteazul, — și în fine la anul 1784, vrednicul și inimosul țaran din Albac: Vasile Ursu Nicola sau Horea răscoală țărănimea română contra nobililor unguri. (Va urma)

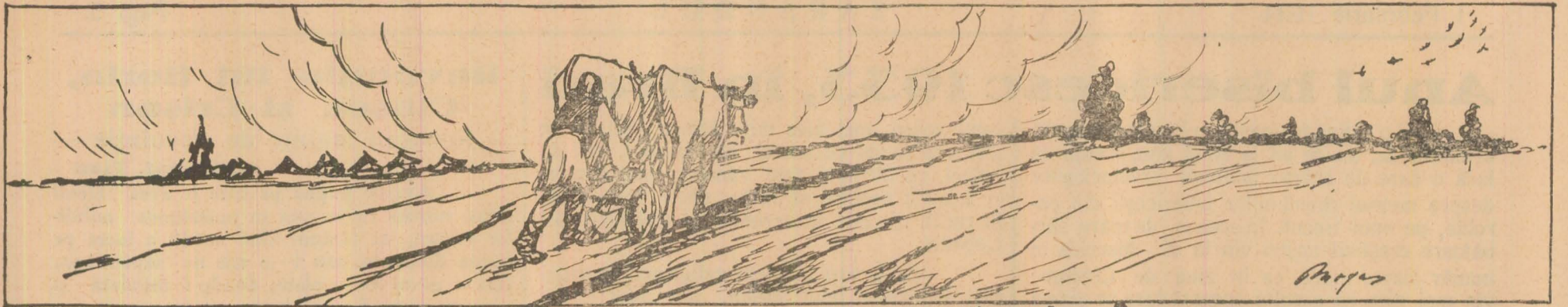
N. R. În toamna anului 1934 se împlinesc 150 de ani de la revoluția lui Horia. — În »Țara Zarandului«, cu acest prilej, se vor organiza mari serbări comemorative. — Am crezut, deci, că nu facem rău, să mai reîmprospătăm cunoștințele cetitorilor noștri, despre revoluția din 1784. — Rămânem recunoscători d. Tisu, înflăcăratul naționalist, pentru sarcina luată...

Pe la casele lor am stat de vorbă cu fiecare, am căutat să-i conving despre marele rost al școlii.

Majoritatea trăesc în case scunde, de bârne, cu ferestre aproape invizibile. În fața caselor, până sub streșina lor, e situat ocolul vitelor. De aceia, nici nu cunosc termenul de curte (ogradă), ci numai pe acel de »ocol«.

Înlăuntru, o cameră, mult două, o adevărată mizerie. Pe jos nu-i pardosit, nici lipit. Sunt gropi, adesea făcute de purceii sau vițelii, ținuti în casă, ca să nu degere de frig. Pereții albi, sau staopiți cu humă nu se mai cunosc de fum. Rare ori înfrumusețați cu câteva fotografii de ale familiei.

Sobe de încălzit nu au. Un horn rudimentar, într'un colț acaparează fumul ieșit din focul făcut pe pământ sub el. Două furculițe de fier, înfipte în pământ sprijină o vergea deasupra focului, de care se acață vasele cu de ale mâncării, ca să fiarbă. Fumul, din horn se ridică în pod. Coșuri la case, nu prea au. Aceasta a rămas ca o tradiție veche, de pe timpul când trebuiau să plătească impozit pentru ele.

— DE-ALE PLUGĂRIEI —

Insemnătatea cultivării pomilor

Motto: Și Dumnezeu luă pe om și-l puse în GRĂDINA EDEN ca să o lucreze și să o păzească.

V. SCHOLLMAYER

Ce vorbe calde și frumoase aș putea scrie, pentru a face să incolțească și să sporească în sufletul fiecărui Român dragostea de pomi? Căci foarte puțini Români că știu, pentru economia țării, fructele constituiesc o mare bogăție. În vremurile grele prin care trecem, trebuie, mai mult ca oricând, să dăm deosebită însemnătate cultivării pomilor, căci trei țări mari: Canada, Statele-Unite și Rusia sunt în stare să hrănească lumea întreagă cu pâine. Din cauză că au pământuri întinse, mașini și plugari mai luminați, prețul de cost al cerealelor e atât de mic, încât noi nu ne putem gândi să le facem concurență. În curând se închid granițele pentru bucatele noastre, pentru cari, sau vom primi un preț de batjocură, sau nu vom mai primi nimic. Lucrurile se petrec întors la fructe (poame). Din punctul acesta de vedere România are pământuri întinse, și o climă atât de potrivită, încât ar putea produce fructe, pe cari nici o țară din lume nu le poate da. În vreme ce prețurile de vânzare scad la toate produsele, la fructe prețurile sunt destul de mari. Pentru o roabă de mere frumoase putem cumpăra oricând un car de porumb. În folosul nostru mai vine faptul, că granițele sunt deschise pentru fructe aproape în întreaga Europa. Germania singură cumpără pe an fructe de 24 miliarde lei; ceace înseamnă bugetul României, pe un an. Toate țările din Europa cumpără de peste graniță de 70 miliarde de lei anual. Dar lucru și mai îmbucurător este că fructele de abea acum încep să se mănă în cantități mai mari. Vin străinii din Germania, Cehoslovacia, Polonia și Grecia, că să cumpere fructele noastre. Nucile românești sunt cele mai alese și mai scumpe din lumea întreagă. Ele se vând și în America. De două ori la expoziții, din toată lumea merele noastre au fost cele mai gustoase.

La fructe nu ne putem teme de mașini, că anume: străinii ar lucru cu mașini și ar produce mai multe fructe ca noi.

Și se cumpără multe fructe, cu deosebire proaspete, fiindcă oamenii învățați din alte țări au găsit că trei sferturi din boalele cari bântue azi lumea, sunt datorite mâncărilor grele (cărniuri mai ales) și că fructele conțin niște substanțe, numite vitamine, cari dau multă vigoare și sănătate trupului. Medicii lecuiesc multe boale cu ajutorul fructelor, mai ales boalele de stomac.

Dar pomii roditori mai aduc și alte foloase plugarilor și țării. Lăvezile de pomi

ocupă de obicei locurile unde, în afară de pășuni, nu putem cultiva alte plante.

În unele părți de munte și de coline, singurul mijloc de trai îl formează pomii.

Când sunt plantați pe întinderi mari, ne dau, în măsură mai mică, foloasele pădurilor, anume: curăță aerul; țin pe loc pământul pe dealurile prea rezezi, unde apa l-ar spăla altfel; regulează ploile, știut fiind că pomii, când sunt mulți, atrag ploaia. La acest lucru s'a gândit regele Ferdinand, când a spus, că cel ce pune securea la temelie unui pom, pregătește sicriul agriculturii.

Pe lângă fructe, pomii ne mai dau lemnul lor, uneori foarte prețios, cum este cazul nucului, al cireșului, al prunului, etc.

În țară la noi se găsesc aproape 200 de milioane de pomi roditori, dintre cari cam 90 de mil. în livezi și 110 mil. pomi răzleți. Mai mulți avem pruni, cam 90 de milioane, vin apoi meri 30 mil., nucii 26 mil., cireșii și vișinii 20 mil., frăgarii 9 mil., gutui și perseci câte 3 mil. (Statistica pe 1932).

Pomii nu sunt la fel de răspândiți în țara întreagă. Sunt mai mulți în Carpații Munteniei și Olteniei, apoi în județul Hunedoara, Mehedinți, Olt, Lăpușna, Caraș și în Nordul Transilvaniei.

În județul Hunedoara avem cam 2.5 mil. pruni și 7 mil. alți pomi.

La drept vorbind noi stăm foarte rău cu pomicultura, din cauzele următoare:

1. Cei mai mulți pomi sunt nealtoiți, de soi slab.

2. E cam multă nepricepere la noi.

3. Nu avem în suflete dragostea de pomi. Ori cine poate strica un pom fără să-i pese. Când, în Franța, s'au tăiat 2 pomi, ca să se zidească pe locul acela cel mai înalt turn din lume, Eifel, toate zierele au protestat zicând că s'a făcut un omor (crimă). La noi poate oricine tăia câți pomi dorește, nimeni nu zice nimic. Cam cu 300 ani înainte s'a făcut o lege în Germania, care pedepsea pe cel ce rupea o ramură de pom, nici mai mult, nici mai puțin, decât cu tăierea mâinilor.

4. Bolile și insectele (goangele, viermii) fac pagube foarte mari.

Deși pomii sunt lăsați neingrijiiți, deși în multe părți se mai culeg și acum bătându-se cu parul, ca pe vremea când erau oamenii sălbateci, deși comerțul cu fructe este neorganizat, totuși, pomii roditori dau un venit pe an de 2 miliarde lei. Dacă am lucra cu mai multe pricepere, cultura pomilor roditori ne poate aduce, pe ușor, un câștig de 10 ori mai mare; deci numai din pomi am putea acoperi aproape toate cheltuielile statului român. Așa cum suntem azi, nu mai putem sta, căci

am ajuns acolo, că în România noastră, care era vestită pe vremuri pentru poamele ce le producea, mâncăm mere din Canada, prune din California și pierseci tocmai din capătul celalalt al lumii. Și noi ne plângem de sărăcie, în loc să ne plângem de nepricepere!

Dar nu numai câștig bănesc avem de pe urma pomilor roditori, mai avem și un mare, un foarte mare câștig sufletesc.

Un proverb arab zice: „Cine a sădit în viața lui un pom, poate spune că n'a trăit în zadar, a făcut ceva în viață“.

Nicolae Iorga, marele învățat român, scrie undeva, că o casă fără pomi și fără flori e o casă pustie, ea ne arată pustiul sufletului nostru.

Regretatul regele Ferdinand I. a spus cu ocazia unui congres, că dezvoltarea culturii grădinilor, merge alături de civilizația popoarelor.

Cultivarea pomilor este meserie plăcută, sănătoasă și folositoare. Este munca făcută în aer liber, dătătoare de mulțumiri și de speranțe în sămânța care incolțește și în altoiul care se prinde. În grădina din jurul casei se desvoltă gustul frumosului. Un pom sădit este un prieten al casei și al omului. De el se leagă multe amintiri scumpe. În grădina din jurul casei omul găsește liniște și mulțumire sufletească. La început grădinile erau locuri de rugăciune. În liniștea grădinilor se putea omul gândi la suflet și la Dumnezeu. Mântuitorul nostru s'a dus în grădina Ghetsemani, când s'a rugat Dumnezeului: „Părinte, dacă se poate, treacă dela mine acest pahar“. În grădina cu pomi se simte omul mai aproape de pământ și mai aproape de cer.

Cultivarea pomilor ne dă simțământul trăinicieii lucrurilor. Poporale cari aveau dragoste deosebită față de pomi, ne-au lăsat lucrări atât de trainice, încât miile de ani, cari ne despart de ele, nu le-au putut strica.

Se știe că lămâii dau prima roadă după 60 de ani. Românii, dela care ne-au rămas cele mari trainice lucrări, erau cultivatori de lămâi.

Toată lumea știe, că satele, în care pomii sunt din belșug, au înfățișarea unor sate din țările Apusului, unde locuitorii au o stare mai bună, sunt mai sănătoși, au o viață mai tihnită, aer mai curat și o umbră mai dulce, pe când satele lipsite de pomi au o înfățișare tristă și sărăcioasă.

Ca să sfârșesc aceste rânduri scriu numai atât, că paradis (raiu) în limba persană înseamnă grădina.

„Și Dumnezeu luă pe om și-l puse în grădina Eden (raului) ca să o lucreze și să o păzească“.

Ing. MARTIN IOAN, prof.

Casele nu au tavan. Sunt podite cu scânduri sprijinite pe grinzi, ca la orice casă țărănească.

Pe sub grinzi însă, sunt bătute în cuie, mai multe leături, cari formează un fel de leasă. Pe aceasta se pune carnea de porc la fum. Se înțelege că mai mult se rânzește, decât se afumă.

Toată mobila este un pat alb, nevopsit, o masă, câteva scaune și de multe ori răsboiul de țesut, care la mulți stă permanent în casă.

În pat este otavă de fân, moale, care încă nu și-a pierdut culoarea verde. Plapome și perine nu au. Noaptea se învelesc cu pățuri lăptoase, făcute acasă sau cu cojoace.

În astfel de locuințe, locuiesc adesea mai multe familii. Căsătoriile se fac de obicei din interes material. Pentru a nu se înstrăina averea, pentru a se mări fânașul sau grădina se căsătoresc rudele cele mai apropiate între ele.

Aceasta poate era o cauza a procentului mare de schilozii, crețini, surdomuți etc. Poate că a contribuit și alcoolismul. Pe de altă parte am găsit un mare număr de gușați, cari, se zice, c'ar lua naștere din cauza apei.

Cu toate că locuințele lor sunt răslețe, sunt sociabili. Mai ales vara, când se urcă la munte, cu tot avutul, trăesc în adevărată comunitate. Nu-i leagă și în același timp nu-i învrăjesc nimic mai mult, ca interesele materiale.

De aceia, pe lângă nenumăratele procese pentru avere, găsim că adulterul și concubinajul sunt fapte ce nu-i desonorează. În privința aceasta este dureros să constatăm un mare număr de copii nelegiuți...

* * *

La biserică mă duceam regulat. Iar părintele, om cu o pregătire și o inteligență incontestabilă, mult conștient de misiunea sa, totdeauna ținea niște predici admirabile. Se pregătea pentru predică, o săptămână întreagă, meditănd și spicuind din diferite cărți și reviste.

Toate chestiunile din viața omului în genere și a sătenilor săi, le trata în legătură cu prescripțiile biblice, cu multă competență. Și lumea-l asculta cu evlavie. Doar unii bătrâni neobișnuiți cu sforțarea intelectuală, mai așteptau câte puțin. Biserica era totdeauna plină. Ce bine ar fi fost, să valoreze în ochii lor și școala, cel puțin jumătate, cât biserica!

Slujba în biserică, era după ritul ortodox. Deacea multă vreme am crezut că atât preotul, cât și credincioșii sunt ortodoksi. Nu eram obișnuit să văd decât o singură biserică, acea strămoșească.

Dela o vreme, am început să observ, că pe lângă cele câteva cuvinte deosebite, întrebuințate în timpul slujbei, pe care eu le atribuiam dialectului, sunt și unele deosebiri mai fundamentale. De exemplu în „crez“... și într'una sfântă catolică și apostolică biserieă. etc.

Atunci mi-am adus aminte, că am învățat la istorie despre o parte din Românii ardeleni, cari s'au unit cu biserica papală.

Intr'adevăr erau „uniți“, toți locuitorii satului.

Deaici, un șir de discuții de zile întregi, cu părintele, însă obiective și prietenești. Între noi se legase deja o prietenie mutuală. Munceam într'adevăr pe același teren și munca ne înfrățise. Eu apreciam și sprijineam munca sf. sale; iar d-sa aprecia și mă sprijinea nespun de mult în munca mea.

Și rezultatele n'au întârziat de a se arăta.

◆◆◆◆◆

Aspecte din Munții Apuseni

Din viața pădurilor noastre

— Ne părăsesc și ultimele mărturii ale Evului mediu —

de: prof. TRAIAN MAGER

Munții Apuseni — îndeosebi masivul Bihorului ale cărui versante sudice le ocupă azi plasa Hălmașului din jud. Arad și a Băii de Criș din jud. Hunedoara — au fost până către finea sec. XIX, copleșiți de o vegetație păduroasă exuberantă.

Pe dealurile regiunilor inferioare ale afluenților Crișului Alb, codrii de goron,¹⁾ în care nu erau rare exemplarele de câte 1,80—2,00 m. în diametru, coborau până în streășina caselor. Generația aceasta de goroni, care putea să aibă vârsta de 600—700 ani, trebuie să fi fost pe alocurea mai veche decât actualele așezări omenești, pomenite în registrele de proprietate ale nobililor — în regiunea Hălmașului — în anul 1441.

În vechime, deși esența lemnoasă nu se putea valoriza, pădurile constituiau un izvor de bogăție apreciabilă pentru domni de pământ, căci cu fructele acestora se îngrășau turme de porci cu care se putea face comerț. De acest bun se foloseau și iobagii în schimbul unei taxe ce asemenea sporea veniturile domeniilor. O însemnare veche, dela 1715²⁾, ne lămurește că în județul Zărandului, iobagii plăteau domnului pentru jirovină (ghindărit) câte 12 denari³⁾ de porc. Astfel în trecut pădurile au fost totdeauna mai mult sau mai puțin prețuite și păzite.

Se amintesc încontinuu procese pentru păduri, ori pentru conturbarea în folosința ghindăritului. La anul 1519 se pomeneste că lui Ladislaus Toldy i s'au făcut pagube de vreo 100 floreni în „hortus glandinosus“.⁴⁾ Dacă sub „hortus glandinosus“ înțelegem „pășinieră de ghindărit“, atunci rezultă că și pe acea vreme se făceau plantații de pădure. Iar dacă înțelegem numai pădure naturală, din faptul că i se zice „hortus“ — grădina — deducem importanța ce i se dădea pe acele vremuri, pădurii de goron.

Am avut și în trecut legiuiri pentru protecția pădurilor. Până la ștergerea iobăgiei în anumite regiuni nu li se permitea iobagilor să țină capre din cauza stricăciunilor ce le aduc pădurilor. Pavel Cozma,⁵⁾ prefectul Zărandului de pe vremuri ne-o atestă aceasta în lucrarea sa tipărită la anul 1848, vorbind cu durere despre pagubele ce sufăr pădurile în unele locuri. Dintr'un conspect de impozitare de pe anul 1846, publicat în numita lucrare, aflăm că în cercul Hălmașului nu existau capre la acea dată.

Revoluția dela 1848 aduce cu sine ștergerea iobăgiei, iar Patenta imperială dela 1854 ordonă Segregarea, adică despărțirea pășunilor și a pădurilor foștilor iobagi — în compositorate, — de către acelea ce rămăneau — proprietate individuală — a domnilor de pământ, cărora le succede să-și mențină indeo-

sebi masivele forestiere intacte, mai îndepărtate de raza comunelor.

Lipsită de brațele de muncă gratuite ale iobagilor, proprietatea de origine feudală, decade repede, grevându-se la băncile ce încep a lua ființă la finea sec. XIX. Astfel, pădurile încep a-și schimba stăpânii, mai ales în favoarea finanței internaționale, încă înainte ca acestea să se fi putut pune în exploatare.

În 1887 linia ferată ce pornește dela Oradea, peste Beiuș, ajunge în Vașcău. La 1896 se deschide pe întreg parcursul și linia pornită din Seghedin, peste Arad, până la Brad. Masivul Bihorului este acum asaltat dinspre Nord și Sud—Vest, începându-se exploatarea pădurilor, întâiu a goronilor, apoi a fagului și a rășinoaselor. Și, prin aceasta, sub ochii noștri, a generației ce se apropie de al cincilea deceniu de viață, s'au petrecut fapte ce lezează grav patrimoniul umanității, — muntele împădurit. Exploatarea barbare s'au intensificat în cursul războiului și s'au continuat până la izbucnirea crizei economice actuale.

Capitalul vagabond n'a întemeiat aici o industrie permanentă de prelucrare a lemnului, ci s'a sdrăduit să-și sporească rentabilitatea prin extragerea grăbită a unei cât mai mari cantități de material brut. După ce un masiv forestier în 10—15 ani a fost șters de pe fața pământului, începând de jos din văi până sus în creștetul muntelui, uzina își strânge fierăriile și asemenea unei păsări de pradă se aruncă asupra altei regiuni, lăsând în urma ei munții golași, expuși degradării, iar populația lipsită și de primordialele avantagii ale muntelui împădurit.

Atunci ce-i mai rămâne de făcut omului sărac, decât să-și sloboadă caprele prin runcurile proaspete și să-și lărgească ogoarele efemere în patrimoniul forestier pentru o problematică și sărăcăcioasă cultură de cereale, dezastruasă din punct de vedere al economiei naționale, căci promovează întinderea sterilelor cari reduc posibilitățile de viațuire, și așa destul de reduse în munte.

În urma acestui procedeu, regiunea Hălmașului — pe o întindere totală de 42.525 ha, — care conform cadastrului la anul 1895 dispunea încă de 23.429 ha păduri de goron și fag, — la anul 1930 mai oferea spre exploatare numai 3634 ha codri de fag, rămășiți până azi în picioare mulțumită crizei economice. Aceeaș este situația în regiunile Vașcău, Băița, Pietroasa din jud. Bihor, ca și la Baia de Criș în jud. Hunedoara.

Din străvechii goroni ai Zărandului, au mai rămas abia câteva exemplare refugiate prin curțile bisericilor. Între aceștia de bună seamă cel mai bătrân este legendarul goron al lui Horea dela biserica din Tebea, azi în pronunțată decrepitudine.

Nu departe de Tebea, tot în plasa Baia de Criș, la conacul domeniului din com. Lunca se mai afla un goron uriaș. Parcelându-se moșia, și goronul ajungând proprietatea unei văduve, aceasta l-a vândut unui negustor din Arad, care se ocupă cu exportul trunchiurilor de nuc.

Copacul a fost tăiat în luna Martie a anului 1933 și trunchiul lui a fost trimis în Italia, la Roma, pentru o expoziție forestieră.

Perfect sănătos, trunchiul acestui uriaș în lungime de cinci metri, a avut o grosime de 2.00 m. în diametru, cântărind 13560 kg.

Criza morală

(Continuare din pag. 4-a)

Împreună cu toate ororile războiului a trezit animalitatea, pofta de sânge, moștenire ancestrală — și a transformat în câțiva ani ceea ce în sute și mii de ani fusese înlăturat prin morală și educație.

Când conducătorii statului puși să ducă la liman nava destinului acestui neam, au început să se înfrupteze din banul public, când cinstea unor oameni aleși să chivernisească averea țării, a eșit oribil și fonată din afaceri scandaloase cu șperțuri și furturi de milioane, țărănul nostru a avut exemplul cel mai evident că „peștele dela cap se strică“. Ce exemplu mai concludent se putea aduce înaintea săteanului, cu sufletul sdruncinat de ororile războiului, decât acesta?

L-a imitat și el, în concepția că dacă cei mari greșesc destinația banului public în buzunarul propriu, de ce nu ar face și el cam așa? E o stare de lucruri scandaloasă, care trebuie să înceteze. Exemplul rău al celor de sus, aduce un rău, incontestabil, cu mult mai mare asupra poporului, căci pe când cei de sus sunt puțini, cei de jos sunt mulțimea care formează țara și statul.

Urmând panta pe care am apucat de câțiva timp, incontestabil, ne vom prăvăli în prăpastie. Nici revoluțiile și nici războaiele care s'au scurs în decursul vremii nu au săpat mai adânc în concepția de stat și patrie decât destrăbălarea morală a unui popor. Exemplele cele mai concludente ni-le arată istoria. Roma și Atena așa au pierit și așa vor pieri și altele.

Ce să facem ca să împiedicăm prăbușirea?

Biserica și-a pierdut mult din autoritatea ei tradițională. De ce? O știm cu toții. O regenerare a celor chemați să mențină credința, morala și cinstea, se impune ca un imperativ categoric. La o parte cu politica din biserică, la o parte cu politica destrăbătoare de credință. Slujitorii altarului să-și recapete locul pe care l-au avut în ierarhia statului. Singura politică permisă aci e politica altarului și a credinței. Să mă ierte cei vizați, dar nu o spun cu patimă, o spun cu durerea în suflet față de o țară ajunsă la liman. Școala, sora bisericii, la fel. Catedra să fie și ea un adevărat altar. Viitorul este al școlii, trecutul al bisericii. În fiecare învățător, un apostolat.

Biserica și școala sunt singurele instituții care trebuie să regenereze morala unui stat. Dar biserica și școala să fie biserică și școală în cea mai integrală concepție a cuvântului. Pe umerii acestor instituții apasă o grea povară și o grea răspundere. Ele sunt singurele care trebuie să canalizeze energiile acolo unde le este locul și tot ele trebuie să tempereze exodul dela sat la oraș și apoi dela oraș la sat, care răspândește imoralitatea.

Salvarea statului trebuie să vină din altar și de pe catedră. Deci cei care slujesc la aceste temple luați seama, căci „după voi, potopul“.

Pavel Popescu

Insemnări din pribegie

(Continuare)

Irkutsk, Crăciunul anului 1918.

Am cvartirul într'o școală primară. Un ger ca în „Kamenii Korpusul“ din Petrovlovsk ne-a luat și aci în primire. Caloriferul e defect, și așa numai cu căldura din noi o ducem. Un avantaj avem totuși: Seara o petrecem la teatru, operă ori cinema, iar după miezul nopții — obosiți — dormim și cu picioarele ca sloiul.

Continuăm cu organizarea. Comandant al Regt. II. „Mărășești“ a fost numit maiorul Sângiorzan, de curând venit aci. Se spune că ar avea sentimente pronunțat maghiare. Nu ne mirăm însă de loc, deoarece decând s'a vestit unirea Ardealului cu România au cerut să fie primiți ca voluntari mai mulți Sași, ba chiar câțiva Maghiari neaoși. Se înscriu deasemenea mulți ofițeri, ce au fost prin lagărele siberiene, iar unii veniți din

România. Acești din urmă sunt — cu excepția unuia — Ardeleni foști în Armata română. Ajungând la guvern Marghiloman, ei au primit pașapoarte și bani dela Legația franceză, și au fost trimiși în Siberia, pentru a servi în „Armata alogena“ cum ne numesc Francezii pe noi: Români, Cehii, Sărbii, Polonii și Letonii organizați aici. Interesul aliaților era să doboare pe bolșevici, cari încheiaseră pace separată cu Centralii și anulaseră datoriile contractate de regimul țarist, în țările aliate. Comandant al acestor trupe a fost trimis din Franța generalul Janin. Cum se vede noi avem destinația a mai lupta aici și după pace. E vorba să sosească aici și Stefanek, ministrul apărării naționale din Cehia.

Monarhia Austro-Ungară se desface în bucăți, din Ungaria rămânând abia un petec. Așa pedepsește D-zeu pe asupritori. Acum se pot felicita Andrasy, Apony și ceilalți prigonitori ai naționalităților. Tisa Pista a avut măcar norocul de a fi răpus înainte de a vedea cu ochii dezastrul complet al „ideei marelui stat național maghiar“.

Irkutsk 15 Ian. 1919.

Iată-ne tot pribegi și într'al 5-lea an. Și cine știe când se va sfârși? Și cine știe dacă vom mai vedea noi Ardealul nostru drag? Gazeta Cehilor scrie că ministrul lor Stefanek ar fi afirmat că rolul lor în Siberia s'a terminat. Ei și sunt acum retrași de pe frontul bolșevic. Tot Stefanek a spus că vom fi resfirați peste Vladivostok. Aceasta ne arată că în Apus nu se mai crede că bolșevicii vor putea fi în scurtă vreme alungați dela putere.

Irkutsk. Voenii gorodok 15 Febr. 1919.

Acum mă aflu în „Școala militară română“, deschisă aci pentru a pregăti ofițeri. E o școală ciudată asta, întrucât nu avem profesori tocmai pentru principalele obiecte. Așa se întâmplă că avem la „Tactica“ un căpitan rus, iar la „Tactica aplicată“ și „Topografie“ un Căpitan Ceh. Acești doi predau rusește. Din 45 elevi — câți suntem — abia doi știm bine rusește. Noi pregătim extrase după cari învață ceilalți colegi. La celelalte materii avem ofițeri români.

Rasa de vite Pinzgau

— Cum trebuie ales vițelul, pe care gospodarul vrea să-l crească —

În munții Apuseni, rasa de vite Pinzgau este cea mai răspândită. Tot din acest soi, Pinzgau, sunt și vitele de culoare roșie cu alb. Numele acestui soi de vite vine dela locul de unde se trag ele, și anume: Pinzgau, o regiune din partea de miază-zi a Austriei, numită și Tirol.

Rasa acesta de vite este foarte bună de lapte și destul de bună de muncă și de carne. Locuitorii Tirolului, în general vorbind, sunt săraci. Și din cauza aceasta nu pot să ține mai mult de o păreche de vite; și atunci în loc să țină boi, țin o păreche de vaci, dela care ia laptele și cu care muncese. În felul acesta, datorită bunei îngrijiri, a atât din punct de vedere al hranei cât și nepunându-le la lucru prea greu, dar punându-le totuși la lucru, acest soi de vite s'a făcut bun și pentru lapte și pentru muncă.

Cum trăește acest soi de vite în regiunea Pinzgau? De când începe zăpada, vitele cari tot timpul verii și toamnei au stat în munți, la pășune bună, se scoboară în satele dela poalele munților și stau în grajd. Aceasta nu înseamnă însă că tot timpul iernii nu mai ies din grajd, cum se întâmplă în multe gospodării ale noastre. Toate vitele, atât vacile, boii, tauri și vițeii se scot zilnic afară de 2—3 ori la adăpat, chiar și când e cel mai mare ger. În felul acesta ele se dedau cu răceala, și vacile cu lapte nu mai pierd din lapte, cum se întâmplă la noi. Ba mai mult chiar, pentruca vitele să se miște mai mult, ele se duc la adăpat, nu la fântână din curte, ci afară din sat, la râu, sau la o fântână cu apă bună de băut. Ar fi de dorit ca gospodarii noștri să înțeleagă ca numai cu mișcare în aer curat se ține sănătatea vitelor, și să încerce și ei acest lucru, începând cu vițeii. Pela începutul lui Martie, vitele pleacă din nou la pășune, în munți, și acest drum ține de multe ori câte 2 săptămâni. Este așa de frumos să vezi cum merg vitele una câte una pe o potecă îngustă, de zăpadă. Astfel de șiruri de vite au câte odată lungimi de 1—2 Km. Ajunse în munți, (cu venirea primăverii zăpada începe să se topească pe părțile dinspre miază-zi) și de aici, de multe ori, de sub zăpadă încă, își iau hrana, atât de bună. Aici, vitele stau tot timpul afară. Nu au decât adăposturi foarte siabe unde se retrag, numai în cazuri de furtuni mari. (Intr'un alt număr al ziarului vă voi arăta cum se face mulsul și controlul laptelui.

Vă voi arăta acuma cum trebuie să se aleagă un vițel pe care gospodarul vrea să îl crească.

Vitele, după soiul din care fac parte, pot fi: vite de lapte, vite de muncă, sau vite pentru producția de carne. Anumite soiuri de vite sunt bune și de lapte și de carne și de muncă. Soiul Pinzgau, care este foarte răspândit la noi, are toate aceste calități. Este bun de lapte, de carne și muncă. Totul depinde numai de felul cum gospodarul știe să își aleagă vițeii. La gospodarii noștri alegerea se face foarte greșit. Cei mai mulți nu se uită la formele vițelului și nici la vaca și taurul

dela care este vițelul, ci aleg vițeii după culoare. De altfel această greșală s'a făcut în toată lumea, până mai acuma câțiva ani, când s'a dovedit că nu este nici o legătură între culoarea și bunătața vițelului. Mai ales nu trebuie să se caute ca vițelul să aibe inele albe la picioare și dungă pe spate, căci s'a găsit că adevărata rasă Pinzgau este roșie de tot. Dar încă odată vă spun, culoarea nu are prea mare importanță, ci gospodarul să se uite la la alte semne pe care le are vaca și taurul dela care este vițelul și mai ales vițelul.

Alegerea vițelului se face după scopul pe care îl urmărim, în regiunile unde se cere mult lapte, regiuni cu orașe mari sau fabrici, vițeii trebuie aleși și crescuți în vederea producției de lapte.

Atunci când exportul de carne de vită este bun, adică se plătește bine carnea în alte țări, gospodarii își aleg și își cresc vitele în vederea producției mari de carne.

Pentru muncă, vitele vor fi bune în amândouă cazurile, dacă ele vor fi învățate treptat cu munca. Dar nu puse la o muncă prea grea. Vă voi arăta mai jos cum se aleg vițeii în vederea producției de lapte, căci regiunea Bradului cu tot jurul, datorită „soc. Mica“, este o regiune unde se consumă mult lapte.

După cum am mai spus, cel dintâi lucru pe care trebuie să îl cunoască gospodarul este vaca, dela care este vițelul. Nu se va crește un vițel în vederea producției de lapte decât atunci când mama lui a fost bună de lapte. Taurul, adică tatăl vițelului trebuie să fi fost și el din mamă bună de lapte și trebuie să aibă pielea subțire, capul mic și frumos, și să nu fie prea mare sau prea gras. Oasele sa fie subțiri. Cum trebuie să fie vițelul? Să aibă pieptul frumos, dacă să aibe pieptul mare, lat și profund, căci atunci și plămâni sunt mari și vițelul este sănătos. Cu cât vițelul este mai sănătos, cu atât și laptele va fi mai mult. Picioarele să fie frumoase și oasele să fie subțiri. Pielea să fie foarte subțire. Capul să fie mic și frumos pentru ca fătutul să se facă ușor. Numai dacă toate acestea sunt bune, atunci să vă uitați și la culoare și cu cât are pete mai puține albe este mai curat, din soiul adevărat Pinzgau. Intr'un număr viitor vă voi arăta cum trebuie să hrăniți vițeii din cari vreți să faceți vaci bune de lapte.

Ing. VIRGIL DAMIAN

D-I VIRGIL PERIAN, preot. — Brad.
Colaboratorul ziarului nostru.

D-I Traian Mager, prof.

Unul dintre colaboratorii ziarului nostru este și D-I Traian Mager, profesor la Școala normală din Arad, originar din com. Bodești, lângă Hălmgau.

Se ocupă cu cercetări sociografice în regiunea Hălmgauului, tratând în general și problemele economice ale Munților Apuseni, urmărind împiedecarea despăduririi nesăbuite a munților prin trezirea unei conștiințe forestiere și crearea Cultului Naturii. Pentru ocrotirea munților, susține raționalizarea agriculturii în munte și adaptarea școlii primare la realitățile vieții locale. În acest sens colaborează la revistele: „Societatea de Măine“ din Cluj, la „Natura“ din București, precum și la alte publicațiuni periodice și ziare.

A tipărit:

1. Aspecte din Munții Apuseni, Arad, 1925.
2. Ținutul Hălmgauului, aspecte economice, Arad, 1928.
3. Evoluția ideii școlii în Țin. Hălmgauului, Arad, 1929.
4. Tabloul, Din viața pădurilor noastre, Arad, 1930.

Pe teren practic, a înființat pepiniere de pomi fructiferi. Organizează serbarea sădării pomilor la școlile din regiunea Hălmgauului, distribuind cu această ocazie elevilor materialul de sădit din pepinierele proprii.

Când mergeți la București, căutați-vă sănătatea la doctorul

G. A. POPESCU-HERASCA

Medic Comunal al Primăriei Municipiului București, Sect II Negru.

Și-a deschis cabinet modern în Bulev. Maria

4 B. Etaj II.

Boli de Copii

Chirurgicale — Ortopedie — Interne — Sifilis — Instalație de Fizioterapie: Raze — Ultraviolete și Diatermie.

Vindecă Tuberculoza: osoasă, articulară, ganglionară și cutanată: Tratament local și general cu injecțiuni (Dr. Marlan).

Irkutsk, 25 Martie 1919.
Conflictul latent care dura între Comandantul nostru militar și Comitetul național a erupt zilele trecute și a dat naștere la mari schimbări. Voicu Nițescu, președ. Comitetului, fusese la Orusk unde se află Cartierul generalului Janin. După reîntoarcere a vestit că pleacă în România pentru a cere acolo repatrierea noastră. Aci a rămas Nedelcu, om vanitos, și Gocau, fără autoritate. Indată după plecarea lui Nițescu a izbucnit focul. Ofițeria mea s'a împărțit în două, ca și trupa întreagă, dealcum. Ofițerii mai bătrâni s'au dat de partea Comitetului, iar cei tineri, veniți din România, au stat de partea Comandantului. Lupta pe față s'a dat pentru principii, dar s'au amestecat în lucru și ambiții meschine. În urmă Gen. Janin a aplanat conflictul prin disolvarea Comitetului. Ofițerii și soldații, cari au dat declarație că se supun ordinelor Comandantului au rămas în organizație. Ceilalți au fost trimiși în lagăre de prizonieri. Ofițerii în Tomsk și soldații în Irkutsk. De aci înainte ne vom numi „Legiunea română de vânători“,

împărțită în batalioane aparte. Noi, „școala militară“, nu ne-am amestecat în acest conflict dintre autorități. Din 5 mii câți eram am rămas jumătate, însă disciplina s'a restabilit pe deplin.

Irkutsk, 2 Aprilie 1919.

Colonelul a voit să arate orașenilor că trupa noastră e și acum destul de mare spre a fi temnită; deaceia a și organizat o revistă și defilare în oraș. Era mândru grozav. E adevărat că exceptând pe Japonezi — cari au aci un batalion — suntem noi azi cei mai disciplinați militari în această parte. Cehii au și ei disciplină, însă sunt priviți ca având convingeri foarte avansat democratice; nu inspiră teamă elementelor rusești, de aci. Japonezii nu se ocupă de loc de menținerea ordinei. Ei sunt „privitori ca la teatru“. Este și 1 batalion de Italiani, cari asemenea rămân impasibili. Noi, Românii, pe lângă disciplină mai avem și faima de reacționari. Această faimă ne-au făcut-o unii soldați ruși ce au fost dezarmați în Basarabia. Apoi și Comandantul nostru e privit ca om foarte

sever. S'a dat aci o întrecere între diferiții aliați. Fiecare s'a produs cu ce a crezut că are mai bun: Cu cântări, jocuri, sport etc. S'au luat la întrecere Cehii, Românii, Polonii, Sârbii.

Irkutsk, Paștile anului 1919.

Zilele trecute s'au terminat cursurile școlii militare. Cu medie mai mare decât 7 am reușit 11, din 45. Am primit gradul corespunzător. Acum mă aflu ca subaltru în Comp. IV. a Bat. I. „Horia“.

După Crăciunul friguros, și cu puține bucurii, ne mai încălzesc măcar Paștile sosite cu vreme frumoasă.

Irkutsk, 10 Mai 1919.

Colonelul a hotărât să serbăm cu mare paradă ziua aceasta. A organizat revistă, defilare și un banchet copios. Au participat în sarcinații cu afaceri și atașajii militari francezi, englezi, italieni, japonezi, chinezi, suedezi, norvegieni, cehi etc., câțiva generali ruși și noi, ofițerii Legiunii. Legiunea a fost admirată de străinii aceștia.

(Va urma).

D-1 C. Sporea
directorul Școlii Normale din Deva.
Colaborator la „Zarandul“.

D-1 Dr. Șt. Feler
un prieten al gazetei noastre.

Știri de tot felul

— În curând — spun zierele — că se va face remanierea guvernului. Din noul guvern va face parte și d. I. Costinescu și V. Sassa. D. C. Dinutriu va fi ales președinte al Senatului.

— Guvernul din Jugoslavia a demisionat.

Regele a însărcinat pe d. Uzunovici cu formarea noului cabinet.

— Ministerul instrucțiunii a intervenit la ministerul de finanțe, cerând ca lefurile învățătorilor să fie achitate prin percepție, iar nu prin revizorul școlar.

— Starea sămănăturilor din întreaga țară este cât se poate de bună.

— O doamnă din Viena a dat naștere, zilele trecute, la o fetiță care este al 29-lea copil al ei.

— Impușcat din imprudență. Joi, 18 Ianuarie a. c., individul Gál din Musariu în vârsta de 17 ani, voind să facă o glumă proastă cu un revolver, care era încărcat, a atins trăgaciul împușcând mortal pe copilul Lepolsky în vârsta de 12 ani.

Criminalul imprudent a fost înaintat parchetului de Hunedoara.

— Comunicare. D-1 Ing. V. Damian va vorbi Duminecă, în 28 Ian. a. c., la Biserica în Brad, după sfânta liturgie, despre: »Lucrări de iarnă în grădina de pomi«.

Sfaturi practice

Intrebuințați cojile de mere

Mărul se curăță de coaje mai ușor, dacă se moaie o minută în apă ferbinte.

Din coaja de măr se poate face un ceaiu foarte gustos și bun pentru cei bolnavi de nervi, (dureri de cap) și de stomac (burtă).

Cojile trebuie întâi prăjite pe cuptor până ce capătă o culoare brună deschisă.

— S'a descoperit, în ținutul Saint Gall, o comoară depe vremea Romanilor. Bani de argint și de aramă sunt păstrați foarte bine, deși au trecut atâți ani de atunci.

— Valoarea gazului metan de la Mediaș, ce a ars în cele 6 luni, s'ar cifra la 1 miliard două sute milioane lei.

— Era să fie îngropată de vie. Într'un sat din Bucovina, o femeie a căzut într'un somn adânc, care a ținut mai multe zile. Inima băta așa de încet, încât bărbatul și cei din jurul ei, neputându-je prinde cu ureche urechea au crezut-o moartă. Au chemat preotul pentru a o duce la locul de veșnică odihnă. Dar de când rosteau ultima rugăciune, femeia s'a ridicat din sicriu și a început să vorbească. Lumea, din jur, speriată, a fugit. Femeia s'a dat jos din sicriu și s'a dus acasă.

Dar ceace nu poate să înțeleagă nimeni, e că aceasta femeie, înainte de acest somn greu, uu știa să citească; și acum știe, ba chiar repetă (fără carte), pagini întregi din Sf. Scriptură.

— Cu ocazia zilei de 24 Ianuarie, la Gura Barza, s'a organizat de Acțiunea românească, împreună cu soc. Mica, o șezătoare națională muncitorească. A vorbit despre însemnătatea zilei d. I. Dragu, președ. de tribunal.

Fanfara soc. „Mica“ a executat mai multe arii naționale.

Programul a fost complectat cu câteva cântece executate cu balalaica, de d. Grigorovici.

Instrumentul muzicantului talentat a captivat auditorul.

A fost recompensat... de auditor...

Ministerul a acordat un ultim termen până la 10 Februarie 1934 inclusiv, pentru vizarea contractelor de închiriere.

Fiecare să prezinte pentru vizarea contractelor, cunoscând că după această dată urmează să se aplice rigerile legii, tuturor celor ce nu au vizat contractele în termenul acordat.

ATENȚIE!

Ceasornicele și bijuteriile cele mai bune și eftine, mai eftine chiar ca la orașe mari, se poate cumpăra la:

Ignatie Sidor,

— ceasornicar, BRAD, fondat 1903 —

— Articole optice și verighete. —
Facem reparațiuni bune și garantate.

ATENȚIE!

Folklor.

Strigături dela Brașeu-Hunedoara

Culese de: ȘTEFAN I. POPA, inv.

Când mergi bade la pădure

Hai la noi după secure

Să-ți dau apă din pahar

Să nu rupi ceva la car

Și să-ți dau gura mea toată

Să nu strici la car vre-o roată.

Mândrușo dela Brașeu

Bate-te bărbatul rău

Bate, bate-l Dumnezeu.

Are-o bătă cu măciocă

Unde dă se face groapă

Să fii eu de lucrător

Precum sunt de jucător!

Că de joc is cum îi focul

Dar de lucru pute local.

Și de lucru-s ca butucul

Și de mâncare ca lupul.

◆◆◆◆◆

Rusia sovietică

(Continuare)

Cum se muncește în Rusia Sovietică?

Toată lumea lucrează după un plan de organizare dat de Comuniști. Pământul este parcelat. Parcelele sunt foarte mari. Pot avea în lungime câte 50 Km., ba chiar și mai mult. Și toate satele ce pică pe raza unei asemenea parcelă sunt obsigate să-l lucreze.

Munca se plătește; un lucrător bun primește cam 25—30 ruble pe lună. Dar, aproape nici un lucrător nu poate trăi numai din ceace câștigă. Ex.: Kg. de pâinea se plătește cu 3 ruble. Deci din ceace câștigă ar putea să trăească numai zece zile.

Pâinea se vinde mai mult pe sub mână. Nu-i voie să se vândă pe stradă. Cine face comerț, cu făină și pâine și este prins, se pedepsește cu închisoare.

Sunt și oameni cari nu sunt înscrși la Comuniști. Dar câte neazuri nu li se fac! La fiecare pas, li se pun bețe în roate, cum zice Românul. Aceștia plătesc în plus o dare. Recolta pământului lor: grâu, cartofi, etc., este luată, și nu-i se lasă decât o parte foarte mică, pentru susținerea familiei.

— Li adevărat ce spun zierele — că în Rusia Sovietică nu sunt biserici?

— Da. Toate bisericile din Rusia sunt transformate în localuri de petreceri sau în magazine. De preoți nici pomeneală.

Dacă moare cineva, se alege un om care știe să citească — vine și rostește câteva rugăciuni, pentru cel mort. Dar și aceasta se face în mare taină, căci dacă prind de veste Comuniștii îi vai și amar de pielea celui ce a cutezat s'o facă pe preotul.

(Va urma).

Faceți reclamă în

„ZARANDUL“

Reclama îi suf etul comerțului!

„Gorjanul“

Gazeta „Gorjanul“ și-a sărbătorit, zilele trecute, zece ani de existență.

Să poți susține zece ani o gazetă provincie, și mai ales în țara noastră, nu este numai o isbândă ci chiar o mare victorie.

Regret că nu sunt mai aproape de directorul ei, de d. Jean Bărbulescu, să-i duc personal felicitările.

Noi, gazetari de provincie putem aprecia mai bine munca, devotamentul și sufletul ce a trebuit să-l pună d. Bărbulescu, în acești zece ani; pentru a o susține și în același timp a face din gazeta sa, un organ apreciat de toată lumea. Râvna ce se pune în susținerea acestei gazete, mai cu seamă în timpul de față, este o pildă vie mai ales pentru tinerii iubitori de cultură, de a lucra în viitor la ridicarea neamului și cultura limbei noastre, făcând să pătrundă razele de lumină până în cel mai obscur bordei românesc.

— TODORAN NICOLAE, din Câmpuri-Surdue, fiind în stare de ebrietate a rănit c'un cuțit pe consăteanul său Igreș Romulus. Victima este în stare gravă.

— Dra Viorica Banu și d. Dumitru Popa și-au serbat logodna în săptămâna trecută la Baia de Criș.

— La începutul săptămânii viitoare va avea loc un consiliu de miniștri, care va fi prezidat de M. S. Regele.

— Deschiderea parlamentului va fi amânată până la 19 Februarie, a. c.

Tipografia »ZARAND«
Brad, — primește spre
executare tot felul
de imprimate cu

prețurile cele mai eftine.

Cereți oferte!

† Prof. dr. I. Cantacuzino

Duminecă, 14 l. c., a închis ochii pentru totdeauna, în etate de 70 ani, profesorul dr. I. Cantacuzino, dela Universitatea din București.

Boier de viță domnească, și-a făcut studiile în Paris, unde a luat licența în filozofie și științele naturale și doctoratul în medicină.

Intors în țară, a fost profesor la Universitatea din Iași (1849), de unde, după doi ani, se reîntorce la Paris, unde lucrează cu profesori distinși.

În anul 1902 a fost numit profesor la Facultatea de medicină din București.

În ajunul întăririi României în războiu a fost unul dintre patrioții cari cereau intrarea României alături de puterile aliate, iar în timpul războiului, ca director al serviciului sanitar, prepară toate serurile și vaccinurile contra cholerei și a febrei tifoide, necesare armatei și populațiunii civile.

După terminarea războiului a fost delegat din partea guvernului român să-l reprezinte la conferința de pace, unde a semnat tratatul prin care a recunoscut întregirea României.

În 1931 a fost ministru al Sănătății și Ocrotirilor sociale.

Încă din 1920 a fost numit director al Institutului de seruri și vaccinuri din București. La acest Institut a lucrat cu toate răvna de care era capabil, făcându-l fără pereche, între institutele de acest fel, din centrul și răsăritul Europei.

Acum se prepară azi serul (material ce se dă bolnavilor sub formă de injecție) contra cholerei, febrei tifoide, difteriei, dizenteriei,

scarlatinei, cărbunelui, pneumoniei etc. Tot aici se prepară vaccinul necesar vaccinării recruților.

Dela 1926 încoace, prof. dr. Cantacuzino, întreprinde vaccinarea noilor născuți cu serul Calmette, pentru a-i feri de tuberculoză. Începutul a fost modest, însă prin seriozitatea tratamentului și datorită sufletului de care era animat, vaccinarea tuberculozei începe să ia avânt îmbucurător.

Pentru meritele sale pe terenul biologiei și al bacteriologiei a fost cooptat membru în Comitetul de igienă al Ligii Națiunilor, membru asociat al societăților de biologie și patologie din Paris, membru corespondent al Academiei din Paris, Roma și Bruxelles, delegat al României pe lângă Oficiul internațional de igienă publică, membru al Academiei române.

Doctorul I. Cantacuzino și-a închinat viața luptei împotriva microbilor, alinând mii de suferințe, fără nici o răsplătă bănească din partea statului, salariul întrebunându-l pentru ajutorarea celor suferinzi.

Modestia care l'a caracterizat întotdeauna a fost încoronată cu ultimele sale cuvinte, prin care cerea să nu i-se aducă flori și coroane, ci banii cari s'ar cheltui în felul acesta să fie depuși pe seama „Ligii contra tuberculozei” și al „Imunității în tuberculoză”, înființate de el.

Ca un omagiu pentru acest bărbat de o rară valoare morală, profesională și patriotică, guvernul a decis ca fondul de 200.000 lei, ce urmă să se cheltuiască cu înmormântarea, să fie împărțit celor două societăți, pentru profilaxia tuberculozei.

Odihnească în pace!

H.

Informații din Zarand

— **Ministerul Instrucțiunii** a numit pe d. dr. inginer Ion Marinescu, dela soc. „MICA”, membru în comisia de perfecționare a școlii politehnice din Timișoara.

— **D. I. Ghișă**, directorul băncii Crișana, este numit preș. Camerei de Comerț și de Industrie — Deva.

— **Furtul dela Tebea**. În urma articolelor noastre, Legiunea de Jandarmi din Deva, a dat noi dispozițiuni pentru cercetarea furtului dela Tebea.

Delegatul, care anchetează, șeful de post din Vața, se pare a fim om energic și, după cum am aflat, se spune că este pe urma hoșilor.

Am dori să-l felicităm cât mai curând.

— **Rugăm pe abonații de radio** să binevoiască a achita imediat abonamentul până la 31 Martie inclusiv, 1934.

Abonamentele de radio se pot plăti numai la oficiul poștal, agențiilor particulare s'a luat dreptul de încasarea abonamentelor.

G. E. CAMBER
redactorul ziarului.

— **Serbarea zilei de 24 Ianuarie la Brad**. În dimineața zilei, din îndemnul primăriei, toți locuitorii orașului, au arborat steaguri tricolore pela balcoanele și ferestrele caselor cari dau un aspect impozant, făcând a se simți de toți privitorii, însemnătatea și măreția zilei.

La ora 10^{1/2}, s'a oficiat în biserica parohiei, un Tedeum, în prezența primarului Consiliului Comunal, Corpului profesoral, a învățătorilor și a elevilor și elevelor școlii.

După săvârșirea Tedeumului s'a jinit o frumoasă cuvântare, despre însemnătatea zilei de 24 Ianuarie.

Elevii școlii primare, de sub conducerea d. S. Baloșiu, și elevii liceului, au cântat cântece naționale, și au recitat poezii.

După masă, elevii liceului constituți în societatea de lectură „Ion Creangă”, au aranjat un reușit festival — artistic.

Corurile au fost conduse de elevul Năgeli; poeziile au fost recitate de elevii: Părvu și Brasla. Piesa „Un om buclucaș” a fost bine jucată.

S'au remarcat elevii: Mladin Corneliu, Brasla și V. Micu.

— **Oastea D-lui din Trestia la Ormindea**. Duminecă, la 21 Ian. crt. ostașii D-lui din Trestia au făcut o procesiune la Ormindea, înainte de masă, la biserică, unde au atras multe lume. Iar după masă la școală, unde au adunat mult fineret, care altcum era pradă străzii, beuturi, fumatului etc.

— **Se află de vânzare, un atelier complet pentru ferar, având nicovală, mașină de găurit, foiu, mingină, și toate sculele mărunte. Informații la firma S. Țândău, comerciant Brad.**

— **„Corul bisericii ort. rom. din Hălmagiu”**, sub conducerea P. C. P. protopop Ștefan Bogdan, aranjează în seara zilei de 28 Ianuarie a. c., un CONCERT urmat de dans, în sala de gimnastică a liceului ort. rom. „Avram Iancu din Brad.

Începutul la ora 8^{1/2} seara. Prețul de intrare: loc rezervat 60 lei; loc. I. 40 lei; loc II. 30 lei; loc de stat 20 lei. Biletele se vând seara la casă.

Venitul este destinat augmentării fondului de propagandă a corului.

Bufet, Confetti, Serpentine în local.

Către prietenii noștri abonați la gazeta „Zarandul”

La 1 Febr. a. c., împlinește un an de când cei mai mulți abonați au primit gazeta regulat. Dar cu părere de rău trebuie să constatăm, că n'au ținut socoteală de cheltuielile ce avem și nici până astăzi n'au binevoit a ne trimite neînsemnatele sume ce ne datoresc.

Facem dar un călduros apel iubitorilor noștri abonați rămași în urmă cu plata abonamentelor, aceora cari au primit și n'au plătit, cum și acelor ce doresc a continua cu abonamentul să se grăbească a ne trimite neînsemnatele sume ce ne datoresc, deoarece numai așa vom putea aduce noi îmbunătățiri gazetei.

Nefiind decât o chestie de cinste din parte d-lor, suntem încredințați că apelul nostru nu va rămâne fără răspuns și că toți abonații, cari din scâpăre de vedere, n'au achitat abonamentele, se vor grăbi a ni le trimite cât mai curând.

Un an de existență a ziarului „ZARANDUL”

Astăzi se împlinește un an de când ziarul „Zarandul” a apărut pentru prima dată în orașul Brad.

Era necesară apariția lui deoarece, vechiul ziar al Zarandului, nu avea niciun organ al său de publicitate în care să-și spună durerile și să înfiereze pe cei ce nu-și fac datoria...

Inițiativa de a avea un ziar, a fost luată tocmai în timpul când revizionismul începuse să ia proporții.

Numele de Zarandul, pe care îl găsești și în istorie, îți reamintește trecutul glorios al martirilor noștri: Horia, Cloșca, Crișana și Avram Iancu.

M. JIANU
Colab. la Zarandul.

La început unele persoane, cu concepții strâmte, au căutat să pună piedici acestei gazete, dar comitetul a sfidat atacurile, ertând, căci, știa motivele ascunse care le-au provocat, și-au tăcut ca să arate că sunt mai presus de nenorocitele certuri ale zilei și că se preocupă de ceva mai înalt decât de propria lor persoană.

Însă au fost mulți și care sau bucurate apariția lui.

Începutul a fost cam greu din cauza numărului insuficient de abonați, dar sau găsit oameni cu suflet și cu ambiție, cari au sprijinit gazeta prin abonarea a mai multor prieteni și cunoscuți.

Acum când ne vedem că a trecut un an dela apariția lui, ne simțim mândri și sperăm că prin munca fiecărui colaborator cu articolele proaspete, vom ajunge ca acest prețios ziar să prospere și să se dezvolte, așa cum o dorim toți cei sinceri...

Manolache Jianu

Redactor responsabil: G. E. CAMBER